

๒๑๑.๖๐๑๖
พ.๖๖๖๗
ร.๖

การแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

พระมหาสมคิด หินนอก

- 1 ส.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒ ๒๑๖๖

การแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์

บทคัดย่อ

ของ

พระมหาสมคิด หินนอก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

พฤษภาคม 2549

สมคิด หินนอก. (2549) .การแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์.

ปริญญาานิพนธ์ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. วรพิทย์ มีมาก , อาจารย์จักราทิตย์ ธนาคม, อาจารย์ชีวินทร์ ฉายาชวลิต , อาจารย์ ดร. สุชาติ ผิวงาม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพถึงคุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำ ลักษณะของภาวะผู้นำ จริยธรรมของชนชั้นนำ และสิทธิเสรีภาพที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร 6 เขต จาก 50 เขต ผังพระนคร 4 เขต คือ เขตพระนคร เขตบางรัก เขตดุสิต เขตสัมพันธวงศ์ และฝั่งธนบุรี คือ เขตบางกอกใหญ่ และเขตภาษีเจริญ จำนวน 396 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามแบบเลือกตอบ ข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F – test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. คุณสมบัติของชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
2. ภาวะผู้นำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
3. ชนชั้นนำที่มีจริยธรรมสูงจะไม่ส่งผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น แต่ถ้าหากชนชั้นนำมีจริยธรรมตรงกันข้าม จะส่งผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นในระดับสูง
4. การห้ามพระเทศน์การเมืองถือเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

GOVERNMENT INTERVENTION ON POLITICAL SERMON OF BUDDHIST MONK

AN ABSTRACT

BY

PRAMAHA SOMKIT HINNOK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Master of Public Administration degree in public policy
at Srinakarinwirot University

May 2006

Somkit Hinnok . (2006) . *Government Intervention on Political Sermon of Buddhist Monk* .
Master thesis , M.P.A. (Public Policy) . Bangkok : Graduate School , Srinakarinwirot
University . Adviser Committee , Assoc. Prof. Dr. Worapit Meemak , Mr. Chakratit
Dhanagom , Mr. Chivindr Chayachavalit , Dr. Suchart Phiungarm .

This research was aimed at studying elite traits, elite leadership, elite ethics, and rights and freedom that had affected to intervene a priest's expression.

Samples comprised 396 priests in 6 districts, randomly selected from total 50 districts of Bangkok Metropolitan: 4 districts located on Bangkok area (Phra Nakorn, Bangrak, Dusit, and Sampanthawong) and 2 districts from Thonburi area (Bangkok Yai and Phasi Charoen).

Data were collected by questionnaires, consisted of answer choices, five rating scale items, and open-ended questions, and analyzed through statistical techniques (e.g., percentage, mean, standard deviation, and F-test).

The findings are as follows:

1. Elite traits have significant effect on a priest's expression.
2. The difference in elite leadership results in intervention on a priest's expression differently.
3. The more high ethical standard of elites, the less they intervene a priest's expression.
4. To inhibit the priest's sermon on political issue deems to limit rights and freedom of expression as stipulated in constitution.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์

ของ

พระมหาสมคิด หินนอก

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 19. เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรพיתย์ มีมาก)

.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ชีวินทร์ ฉายาขวลิต)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. สุชาติ ผิวงาม)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. วรพิทย์ มีมาก อาจารย์จักราทิตย์ ธนาคม อาจารย์ชัชวรินทร์ ฉายาขวลิต และ ดร. สุชาติ ผิวงาม ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนปริญญาโทสำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงขอเจริญพรขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอเจริญพรขอบคุณในความกรุณาของประธานควบคุมปริญญาโท ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญาโทนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ ภาควิชานโยบายสาธารณะทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวคิดและคำแนะนำปรึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอเจริญพรขอบคุณคุณแม่สมบัติ สุขน้อย ที่เป็นเสมือนโยมมารดา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์และกำลังใจในการทำวิจัย

ขอเจริญพรขอบคุณ โยมพ่อ โยมแม่ โยมพี่สาว และญาติพี่น้องที่เป็นแรงพลังในการทำงานให้สำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณพระครูปริยัติปัญญาธร ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโสธรวราราม ที่เมตตาอนุเคราะห์ในการทำวิจัยและให้คำแนะนำในการทำปริญญาโท

พระมหาสมคิด หินนอก

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ.....	8
ชนชั้นนำ.....	8
ตัวแบบชนชั้นนำ.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ.....	10
ภาวะผู้นำ.....	13
แบบของภาวะผู้นำ.....	15
อธิปไตย 3.....	20
อัตรอธิปไตย.....	20
โลกาธิปไตย.....	20
ธรรมาธิปไตย.....	20
จริยธรรมของชนชั้นนำ.....	21
สิทธิและเสรีภาพ.....	22
ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ.....	22
สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน.....	22
การแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ.....	23
การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพ.....	24
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 32
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... 32
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัย..... 34
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 35
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 35
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 37
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 37
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 52
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 52
	สมมติฐานของการวิจัย..... 52
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 52
	สรุปผลการวิจัย..... 52
	อภิปรายผลผลการวิจัย..... 55
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย..... 58
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป..... 60
	บรรณานุกรม..... 61
	ภาคผนวก..... 65
	แบบสอบถาม 66
	ประวัติย่อผู้วิจัย..... 74

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและคำร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ของพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร.....	37
2 อาชีพของชนชั้นนำ.....	39
3 ระดับการศึกษาของชนชั้นนำ.....	40
4 ความมั่งคั่งของชนชั้นนำ.....	41
5 การอบรมกล่อมเกลาของชนชั้นนำ.....	42
6 ความมื่อคติของชนชั้นนำ.....	43
7 การเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงความคิดเห็น.....	44
8 การแสดงความคิดเห็นโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น.....	45
9 การแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการจำกัดขอบเขต.....	46
10 จริยธรรมกับการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น.....	47
11 การแทรกแซงการกระทำของบุคคลกับการดำรงถึงผลประโยชน์.....	48
12 การจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ.....	49
13 การขัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน.....	50
14 ความมั่นคงของรัฐกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน.....	51

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 ตัวแบบทฤษฎี.....	8

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากการที่พระภควานวิสุทธิคุณ เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม อ. ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี ได้แสดงปาฐกถาในหัวข้อเรื่อง หลักธรรมาภิบาล ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งมีใจความว่า " ในการบริหารราชการ รัฐบาลปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานใหม่ ชื่อว่าการปฏิบัติงานแบบบูรณาการบ้างหรือว่าได้มีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ปฏิบัติงานโดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบเบ็ดเสร็จแบบ CEO บ้าง โดยให้หัวหน้าฝ่ายบริหาร ตลอดทั้งนักบริหารผู้ปฏิบัติงานทุกระดับยึดหลัก ธรรมาภิบาล เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง

โดยเนื้อหาการปาฐกถาธรรมได้กล่าวถึงประเด็นเกี่ยวกับการบริหารแบบบูรณาการหรือ CEO มีหน้าที่ความรับผิดชอบการบริหารงานหมดทุกหน่วยงานและให้มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้เต็มที่แก่ทุกหน่วยงาน จะต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้การปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง โดยเครื่องวัดผลงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร ได้แก่ ประสิทธิภาพ ตรงกับภาษาอังกฤษ ว่า Efficiency หมายความว่า การปฏิบัติงานของ CEO นั้นมีประสิทธิภาพสูงต่อค่าลงทุนต่ำ คือมีการประหยัด (Economic) และ ค่าลงทุน หมายถึงงบประมาณค่าใช้จ่ายกำลังบุคลากร พร้อมกันนี้ประสิทธิผล (Effectiveness) คือ ผลของงานอันรวมทั้งความพึงพอใจของประชาชนโดยส่วนรวมนั้นจึงมีความหมายอย่างยิ่งต่อหัวหน้าฝ่ายปกครองหรือฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด CEO เป็นต้นนั้น

ดังนั้น ในการบริหารราชการจึงต้องสำนึกกว่า ต้องให้เป็นไปตามความต้องการโดยชอบธรรมของประชาชนส่วนรวม อันหัวหน้าจะพึงทราบและพึงรับฟังความคิดเห็นและความต้องการโดยชอบธรรมของประชาชนโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้น การปกครอง/การบริหารเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม จึงต้องรับฟังกันและเข้าใจกันทั้งสองฝ่ายคือทั้งฝ่ายผู้ปฏิบัติงานและทั้งฝ่ายประชาชนผู้จะได้รับผลประโยชน์โดยส่วนรวมกันนั้นด้วย (โพลด์ทุเคย์ . อาทิตย์ ที่ 22 สิงหาคม 2547 : 7)

จากเนื้อหาที่ยกมาโดยสรุปเป็นเนื้อหาปาฐกถาโดยรวม ของพระภควานวิสุทธิคุณ ที่กรมประชาสัมพันธ์ โดยเป็นการกล่าวถึงรูปแบบการทำงานของรัฐบาลในลักษณะของหลักการมากกว่าการดำเนินหรือวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล การบรรยายในลักษณะเช่นนี้ เป็นการดำเนินการในเชิงเตือนและแนะนำ ด้วยการมองในเชิงบั่นรอนความมั่นคงของรัฐบาลทำให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ห้ามพระภิกษุออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งจากกรณีดังกล่าวนี้ ส่งผลทำให้ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ถึงกรณีที่มีการสั่งห้ามพระไม่ให้เทศน์การเมืองผ่านทางสถานีวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์ ว่า "โดยหลักการพระไม่ควรยุ่งเรื่องการเมือง ถ้าจะยุ่งเรื่องการเมืองก็ไม่ควรเป็นพระ ถ้าพระจะพูดเรื่องธรรมะเพื่อให้ประชาชนมีธรรมะก็เป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าพระไปยึดมั่นถือมั่นเสียเองก็แย่ เพราะพระจะต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ทำตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระควรปฏิบัติเยี่ยงพระคือให้ความรู้เรื่องธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระควรมีธรรมะแล้วมาอธิบายธรรมะให้ประชาชนทราบ แต่ถ้าพระไปพูดเรื่องการเมืองก็ควรไปสังกัดพรรคการเมือง จะได้ไม่เสียสถาบันพระ" (โพสต์ทูเดย์ 20 กรกฎาคม 2547 : 5) เป็นการสะท้อนถึงการใช้อำนาจทางการเมืองที่ขัดต่อหลักการของประชาธิปไตย

การให้สัมภาษณ์ของนายกรัฐมนตรี ถึงการห้ามพระเทศน์การเมือง ทำให้นักวิชาการทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายฆราวาส ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นนี้ อย่างน่าสนใจ โดย นายบุญเลิศ ไพรินทร์ ส.ว. จะเข้เถรา กล่าวว่ อยากรู้ให้นายกรัฐมนตรี นิมนต์ ในการให้ความเห็นหรือ เสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับพระสงฆ์มากกว่านี้เพราะถือว่าพระสงฆ์เป็นตัวแทนพระพุทธศาสนา ต้องให้ความเคารพเพราะการใช้คำรุนแรง สังคมจะวิจารณ์นาย ก ๙ ได้ ความจริงกรณีเช่นนี้ สงฆ์เดือนสองอยู่แล้ว หากนาย ก ๙ มีความเห็นอย่างไร ควรใช้คำว่าขอรับรองว่า อยากรู้ให้พระสงฆ์เป็นอย่างไร ไม่ใช่ออกมาตักเตือนหรือดูว่า โดยให้ภาษาที่รุนแรง ถ้ามีพฤติกรรมที่ทำลายตัวเองเช่นนี้ ประชาชนก็จะเสื่อมศรัทธา เหมือนการซดหลุมฝังตนเองตลอดเวลา เพราะฉะนั้น นาย ก ๙ ต้องระวังตัวเอง ยิ่งใครเดือนไม่ได้ยิ่งอันตราย

พระราชกวี เลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย กล่าวถึงกรณี พ.ต.ท. ทักษิณ ออกมาตำหนิพระนักเทศน์การเมือง ว่า เห็นด้วยที่จะมีพระมาเทศน์เรื่องการเมือง โดยต้องมีเหมาะสมและอยู่ในขอบเขตแต่ถ้านักการเมืองไม่เห็นด้วยที่พระจะมาเทศน์เรื่องการเมืองเวลานักการเมืองจะหาเสียงก็อย่ามาหาพระ เพราะเห็นว่าใกล้เลือกตั้งที่ไร นักการเมืองก็แห่ไปขอพรพระเพื่อให้ตัวเองได้รับคะแนนเสียง การที่นาย ก ๙ กล่าวหาพระให้อยู่ส่วนพระนั้น คิดว่านาย ก ๙ คงจะหวังดีแต่พูดเร็วไป

พระมหาไชว้ ทสฺสนีโย ผู้อำนวยการส่วนธรรมนิเทศ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวว่า นายกรัฐมนตรีพูดเร็วไป เพราะพระที่เทศน์เรื่องการเมืองได้วางกรอบไว้ชัดเจนในการเทศน์แต่ละครั้งโดยจะเน้นเรื่อง พระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน การเทศน์เรื่องการเมืองเป็นการเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนักการเมืองไม่ให้โกงกินบ้านเมือง และเน้นให้ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต การที่นาย ก พูดให้พระอยู่ส่วนพระและถ้าต้องการเล่นการเมืองก็ให้สึกออกมานั้นเป็นการพูดด้วยอารมณ์มากเกินไป ไม่ใช่ภาวะของการเป็นผู้นำประเทศที่ดี ได้ยินอะไรมากก็ควรใช้เหตุผลคิดก่อนพูด ซึ่งการที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ออกมาพูดเช่นนี้ทำให้เกิดความสะเทือนทั้งประเทศได้

ในขณะเดียวกัน กลุ่มเสขิยธรรม จัดเสนาเรื่อง " บทบาทพระกับการเมืองไทย กรณีห้ามพระ
วิจารณ์ทางการเมือง " พระศรีปริยัติโมลี รองอธิการบดี ฝ่ายการต่างประเทศ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวว่า ผลจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ทำให้รัฐบาลแข็งเกินไป พอพระ
จะเทศน์ก็ไล่ให้ทิ้งจีวร หลักสำคัญของประชาธิปไตย คือมีศีลธรรม การที่พระสอนศีลธรรมนิกการเมือง
ก็เพื่อทำให้การเมืองดีขึ้น ความจริงพระเทศน์ที่เทศน์ก็ไม่ได้ทำให้นายก ฯ เสียหาย

ด้านพระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ ประธานคณะกรรมการกลุ่มเสขิยธรรม กล่าวว่า อยากถาม
กลับว่าทำไมเมื่อมีพระสงฆ์เสนอว่า ท่านควรเป็นนายก ฯ สมัยที่สอง ทำไมไม่จับถอดจีวร
หลวงพ่อกุณ ปริสุทโธ พระเถระชั้นผู้ใหญ่ที่ภาคอีสานแนะนำให้รวมพรรคชาติพัฒนากับไทยรักไทย
ทำไมไม่แนะนำให้สึกด้วย ตระกษะนายก ฯ บกพร่อง แต่กลับใช้ความบกพร่องนี้ตีความหน้าที่ของผู้อื่น
เสมอ ดังนั้น ในการเลือกตั้งในอนาคต ศาสนิกชนที่พยายามรักษาพระพุทธศาสนา ต้องแสดงพลังว่าจะ
ปล่อยให้กลุ่มคนที่สนับสนุนนโยบายมุข ตระบัดสัตย์ เปลี่ยนคำเป็นชาวได้รับความไว้วางใจให้มาทำงาน
อีกหรือไม่

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ปัญญาชนสยาม กล่าวสรุปว่า การเมืองที่ดี พระจะต้องมีบทบาทในการ
ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชน ต้องปลุกคนให้ตื่นและพร้อมกันทำทนายอำนาจ ที่สำคัญพระจะต้องมีจิตสำนึก
มองว่าตัวเองเป็นลูกชาวบ้าน ปลุกให้คนชั้นกลางหลุดพ้นจากครอบงำของทุนนิยมให้ได้ อยากให้พระ
ตั้งเป้าหมายเรื่องนี้ดีๆ อาจสำเร็จได้ก่อนเลือกตั้งสมัยหน้า (อ้างในหนังสือพิมพ์มติชน :
วันพฤหัสบดี 22 กรกฎาคม 47 : 5)

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าและพระสาวก แพร่หลายมาจนทุกวันนี้ก็เพราะ
อาศัยเทศนาเป็นส่วนสำคัญ ถ้าขาดการแสดงเสียแล้ว ก็ไม่อาจจะแพร่หลายให้บรรลุตามจุดประสงค์
ไปได้ (สมเด็จพระธีรญาณมุนี 2538 : 1) ด้วยเหตุนี้ ในการเผยแพร่ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่เห็น
เด่นชัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในปัจจุบันก็คือ การเทศน์หรือการแสดงธรรม ซึ่งเป็นการถ่ายทอดที่
จะต้องเกี่ยวข้องกับ บุคคล สถานที่ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เนื่องจากการแสดงธรรมเป็นสิ่งที่
จะต้องนำไปประยุกต์ชี้แจงในสถานการณ์ต่างๆให้เกิดความเข้าใจและถูกต้อง

แต่ในหลักการทางการเทศน์ของพระพุทธศาสนา ว่าด้วยองค์แห่งพระธรรมกถึก 5 ประการคือ
1. แสดงธรรมไปโดยลำดับไม่ตัดลัดให้ขาดความ 2. อ้างเหตุผลและแนะนำให้ผู้ฟังเข้าใจ 3. ตั้งจิต
เมตตาปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง 4. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ 5. ไม่แสดงธรรมกระทบตน
และผู้อื่น คือว่าไม่ยกตนเสียดลีย์ผู้อื่น (สภาพระธรรมกถึก 2538 : 54) ก็เป็นหลักการรองรับปรากฏ ดังนั้น
การเทศน์การเมืองของพระภิกษุในทางพระพุทธศาสนาจึงมาถึงการตั้งคำถามว่า การแสดงบทบาท
จะต้องดำเนินไปในลักษณะอย่างไร เพราะในขณะที่พระสงฆ์ถูกการเมืองเข้ามาแทรกแซงจึงก่อให้เกิด
ปัญหาถึงความเหมาะสมและการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองในทางที่ถูกต้อง

และเหมาะสม ในแนวนโยบายนี้ พระพุทธศาสนา ไม่มีมาตรการมารองรับอย่างชัดเจนในการห้ามพระเทศน์การเมือง แต่ในหลักการข้อสุดท้าย นับว่ารองรับนโยบายการห้ามพระเทศน์การเมืองได้เป็นอย่างดี เพราะหลักการนี้เป็นหลักการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงจัดวางระเบียบกฎเกณฑ์ไว้เพื่อให้พระภิกษุเหล่าสาวกเมื่อจะทำการเทศนาและเผยแผ่หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ต้องวางตนเป็นกลางในการแสดงพระธรรมเพื่อป้องกันคำกล่าวหาในแง่อคติหรืออันตรายอันเกิดจากอคติและอาญาเมือง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการห้ามพระยุ่งเกี่ยวกับการเมืองจะเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏเป็นข้อห้ามชัดเจนในพระบัญญัติทางพระพุทธศาสนา การที่รัฐบาลกำหนดนโยบายออกมาก็เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้เพราะรัฐบาลมีสิทธิและอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆที่รัฐบาลเห็นว่าจะสมควรหรือไม่ถูกต้อง แต่เมื่อรัฐบาลกำหนดนโยบายออกมาอย่างนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อพระสงฆ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างแน่นอน

ความจำเป็นที่ทำให้ต้องศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการห้ามพระเทศน์การเมือง เพราะรัฐบาลเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจในการบริหารประเทศ เป็นชนชั้นนำที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสูง กรณีที่เกิดขึ้น จึงนำมาซึ่งการตั้งคำถาม ใน 4 ประเด็น คือ

- 1 . ประเด็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐที่เกิดจากคุณสมบัติส่วนบุคคล มีอิทธิพลอย่างสูงหรือไม่ จึงก่อให้เกิดการห้ามพระเทศน์การเมือง
- 2 . ประเด็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ คือ รัฐบาลมีความเป็นภาวะผู้นำที่สังคมต้องการ และใช้ภาวะผู้นำที่สังคมต้องการในการแทรกแซงหรือไม่ อนึ่ง รัฐบาลมีลักษณะของความเป็นภาวะผู้นำอย่างไร จึงตัดสินใจแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
3. จริยธรรมของชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการเทศน์การเมืองหรือไม่ รัฐบาลใช้จริยธรรมในการเข้าไปตัดสินใจดำเนินการแค่ไหน หากรัฐบาลดำเนินการเช่นนี้รัฐบาลมีจริยธรรมในการกำหนดนโยบายหรือไม่
4. ในการตัดสินใจของรัฐบาลที่เกิดขึ้น เป็นการจำกัดการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์หรือไม่ รัฐบาลละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของพระสงฆ์ในฐานะเป็นพลเมืองของชาติหรือไม่ รัฐบาลใช้อำนาจส่วนบุคคลต่อการห้ามพระเทศน์การเมืองของพระสงฆ์หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงคุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
2. เพื่อศึกษาถึงภาวะผู้นำที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการตัดสินใจแทรกแซงแตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาถึงจริยธรรมชนชั้นนำที่มีอิทธิพลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น
4. เพื่อศึกษาถึงสิทธิเสรีภาพของพระสงฆ์ต่อการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เข้าใจถึงสาเหตุของการใช้อำนาจของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายที่มีต่อพระสงฆ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับศาสนา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะได้เป็นแนวทางในแก้ไขการดำเนินการที่ถูกต้องของรัฐตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยตลอดจนพระสงฆ์ทำหน้าที่เผยแผ่ทั้งทางตรงและทางอ้อมจะได้จัดการปัญหาให้สอดคล้องกับการทำงานของรัฐบาลในอนาคตต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร ประมาณ 40,000 รูป จาก 50 เขต โดยแบ่งเป็นฝั่งพระนครและธนบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มจากประชากรทั้งหมด จำนวน 396 รูป โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสำคัญ

ตัวแปรที่วิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

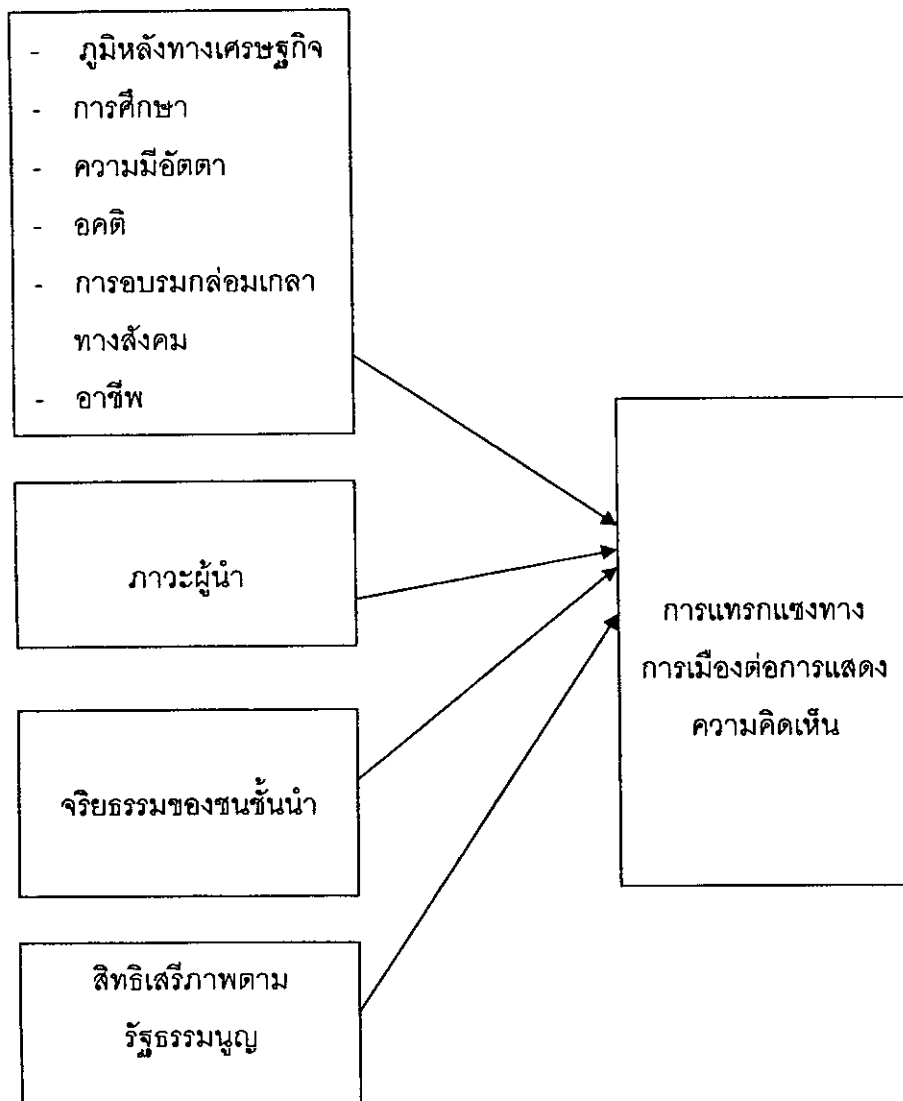
1. คุณสมบัตินส่วนบุคคลของชนชั้นนำ
2. ภาวะผู้นำ
3. จริยธรรมชนชั้นนำ
4. สิทธิเสรีภาพ

2. ตัวแปรตาม คือ

1. การแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น
2. การห้ามพระเทศน์การเมือง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากการวิเคราะห์นโยบายเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งต่างกับการกำหนดนโยบายที่เป็นเรื่องของการเมืองดังนั้นในการศึกษาการวิเคราะห์นโยบาย ผู้ศึกษาจึงต้องการวางกรอบในการศึกษาเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตรงประเด็นและครอบคลุม ดังที่ปรากฏในแผนภาพต่อไปนี้

สมมติฐานทางการวิจัย

1. คุณสมบัตินิสัยส่วนบุคคลของชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
2. ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการตัดสินใจแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่แตกต่างกัน
3. จริยธรรมชนชั้นนำมีอิทธิพลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
4. การห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นการลดรอนสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายสาธารณะครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งได้เสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ
2. อธิปไตย 3
3. จริยธรรมของชนชั้นนำ
4. สิทธิ เสรีภาพ
5. ทบพวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ

1.1 ชนชั้นนำ

ในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายห้ามพระเทศน์เกี่ยวกับการเมือง ผู้ศึกษาจะใช้ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ (Elite Theory) ซึ่งจะใช้ได้ดีเกี่ยวกับนโยบายของประเทศที่ปกครองด้วยระบบอำนาจนิยม ซึ่งอำนาจการปกครองเป็นของผู้ปกครองแต่เพียงผู้เดียว ดังเช่นประเทศที่ปกครองด้วยระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นต้น หรือประเทศที่ปกครองด้วยคณะบุคคลที่มีอำนาจเด็ดขาด ดังเช่นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการทหารหรือระบบคอมมิวนิสต์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังปรากฏในประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนาโดยส่วนใหญ่ด้วย

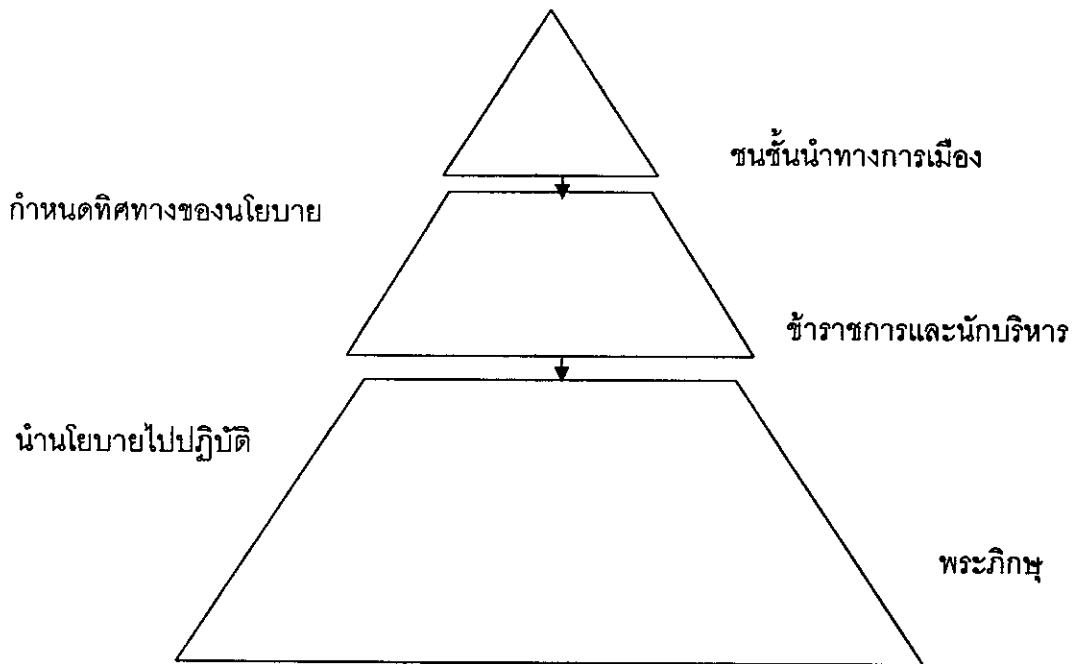
ถึงแม้ประเทศเหล่านี้จะประกาศว่าปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยก็ตาม แต่อำนาจการตัดสินใจนโยบายสาธารณะส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับชนชั้นปกครองเป็นสำคัญหรือแม้กระทั่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยก็ยังคงปรากฏนโยบายสาธารณะในหลายลักษณะ ที่เป็นผลผลิตของชนชั้นปกครอง เพียงแต่จะปรากฏน้อยกว่าในสังคมที่ปกครองด้วยระบบอำนาจนิยมหรือในสังคมด้อยพัฒนา

หลักการของตัวแบบชนชั้นนำถือว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่สนใจในกิจการทางการเมืองและไม่ได้รับข้อมูลที่ดีพอเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ดังนั้น ชนชั้นนำจึงมีบทบาทในการกำหนดความคิดเห็นของประชาชนมากกว่าการที่ประชาชนจะกำหนดความคิดเห็นของชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง

ด้วยเหตุนี้นโยบายสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความพอใจหรือค่านิยมส่วนตัวของชนชั้นนำโดยตรง ข้าราชการทำหน้าที่เพียงนำนโยบายที่กำหนดโดยชนชั้นนำไปสู่ประชาชนเท่านั้น

1.2 ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Theory)

ทิศทางของการกำหนดนโยบายจึงเป็นแบบแนวดิ่ง (Vertical) จากชนชั้นปกครองสู่ประชาชน ในกรณีนี้ นโยบายสาธารณะ จึงมิได้เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชน (Dye , 1984 : 23 - 30 ; Anderson , 1994 : 29 - 31) โดยความสัมพันธ์มีปรากฏดังภาพที่แสดงต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 ตัวแบบชนชั้นผู้นำ

ที่มา Dye . (1972 : 23)

ซึ่ง ทฤษฎี ชนชั้นผู้นำ (Elite Theory) ของ Thomas R. Dye มีฐานคติ(Assumption) ที่ว่า

1. สังคมมีบุคคลเพียง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีจำนวนน้อยแต่มีอำนาจมาก ได้แก่ ชนชั้นผู้นำ และกลุ่มที่มีจำนวนมาก แต่มีอำนาจน้อยซึ่งได้แก่ มวลชน
2. ชนชั้นปกครองมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่ามวลชน
3. การเลื่อนชั้นไปสู่ตำแหน่งชนชั้นผู้นำทำได้ยากยิ่งและต่อเนื่อง เพื่อรักษา

เสถียรภาพและหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน

4. ชนชั้นผู้นำมีค่านิยมขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับระบบสังคม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการรักษาระบบให้คงไว้
5. ชนชั้นผู้นำมีอิทธิพลต่อมวลชนมากกว่ามวลชนมีอิทธิพลต่อชนชั้นนำ
6. นโยบายสาธารณะไม่ได้สะท้อนความต้องการของมวลชนแต่สะท้อนถึงค่านิยมของชนชั้นผู้นำ

1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำ

ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ ค่อนข้างจะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์และให้อรรถาธิบายการก่อรูปนโยบายของรัฐในระบบการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งผู้ศึกษาจะใช้เป็นตัวแบบในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายการห้ามพระเทคนิคการเมืองเพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงในรายละเอียดต่างๆของนโยบายตามที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น

วิเคราะห์จากคุณลักษณะสำคัญของตัวแบบชนชั้นนำดังกล่าวจะเห็นได้ว่านโยบายสาธารณะมิได้สะท้อนความต้องการของประชาชน แต่เป็นการสะท้อนผลประโยชน์และค่านิยมของชนชั้นนำโดยตรง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลง หรือนวัตกรรมของนโยบายสาธารณะจะเป็นผลมาจากการนิยามค่านิยมใหม่ของชนชั้นนำ และโดยทั่วไปชนชั้นนำจะมีลักษณะอนุรักษ์นิยมมุ่งที่จะรักษาอภิสิทธิ์เหนือกว่าชนชั้นที่ต่ำกว่าตนเอง หากจำเป็นจะต้องแก้ไขนโยบายสาธารณะก็จะเป็นแต่เพียงการปรับปรุงเพียงเล็กน้อยโดยไม่กระทบผลประโยชน์ของชนชั้นนำมากนัก และเพื่อผ่อนคลายให้ประชาชนรู้สึกว่าได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นบ้าง แต่ยากที่จะปรากฏการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะใหม่ทั้งหมด โดยเฉพาะถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้น จะทำให้กระทบผลประโยชน์ของชนชั้นนำอย่างรุนแรง จะไม่ปรากฏอย่างเด็ดขาด

อนึ่งนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในงานวิจัย ผู้ศึกษาจึงได้นำทฤษฎีมาประกอบในการวิจัยเพิ่มเข้ามาอีกเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทฤษฎีชนชั้นนำได้มีนักคิดที่สำคัญได้กล่าวไว้ว่า แนวความคิดชนชั้นนำ มีพื้นฐานมาจากการแบ่งชนชั้นทางสังคม แต่แนวคิดชนชั้นนำก็มีเอกลักษณ์ของตน คือสนใจศึกษาอำนาจทางการเมืองและลักษณะโครงสร้างอำนาจ ดังจะเห็นได้ว่า นักรัฐศาสตร์ที่เห็นแนววิเคราะห์ชนชั้นนำจะมองว่าการศึกษการเมือง ก็คือการศึกษาเรื่องอำนาจ (Influence) และผู้มีอิทธิพล (Influential) โดยผู้มีอิทธิพลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีอำนาจ และผู้ที่มีอำนาจเท่านั้นที่จะได้รับสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมมาก เช่น ความร่ำรวย ความเคารพนับถือ และความปลอดภัย เป็นต้น

Lasswell กล่าวว่า กลุ่มที่ได้รับคุณค่าทางสังคมมากคือผู้นำ ส่วนที่เหลือคือมวลชน ดังนั้นเท่ากับว่าแนวความคิดของชนชั้นนำมองว่า การจัดสรรอำนาจทางการเมืองในสังคมจะไม่เท่าเทียมกัน และอำนาจทางการเมืองจะผูกขาดอยู่กับคนจำนวนน้อย ดังที่ Mosca กล่าวไว้ว่า “ ในทุกสังคมจะมีคนเพียงสองชนชั้นปรากฏอยู่เสมอ ไม่ว่าในสังคมโบราณหรือสังคมสมัยใหม่ กล่าวคือ ชนชั้นปกครองกับชนชั้นผู้ถูกปกครอง โดยชนชั้นปกครองมีจำนวนน้อยที่ผูกขาดอำนาจหน้าที่ทางการเมือง และสนุกสนานกับข้อได้เปรียบ หรือผลประโยชน์จากการใช้อำนาจนั้น ส่วนชนชั้นผู้ถูกปกครองซึ่งมีจำนวนมากจะถูกควบคุมและบังคับโดยผู้นำหรือชนชั้นผู้ปกครองเสมอ ”¹

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะพบว่าแนวคิดวิเคราะห์ชนชั้นนำจะเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายการห้ามพระเทศน์การเมือง โดยเฉพาะการวิเคราะห์เกี่ยวกับอำนาจและโครงสร้างอำนาจ Robert R. Dahl กล่าวว่า ความสนใจเกี่ยวกับชนชั้นนำหรือผู้ปกครอง ได้รับความสนใจมาตั้งแต่สมัยกรีก – โรมันแล้ว เช่นงานของ Aristotle และ Plato ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ บทบาท และอันตรายของผู้นำทางการเมือง และ Dahl ซึ่งให้เห็นว่างานของ Mosca , Pareto และ Michaels ที่ศึกษาเรื่องการจัดสรรอำนาจทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นระยะต่อมาที่พยายามแสดงให้เห็นว่า หลักเจตนารมณ์ร่วม (General Will) ของนักปรัชญารุสโซนั้น ใช้ไม่ได้ในสังคมที่เป็นจริง เพราะความจริงแล้วระบบประชาธิปไตยไม่ใช่เป็นแต่สิ่งที่พึงปรารถนาเท่านั้น แต่ยังเป็นไปไม่ได้อีกด้วย เพราะทุกสังคมมีผู้นำเสมอ²

สำหรับ T. B. Bottomore ได้กล่าวว่า คำว่า ชนชั้นนำ (Elite) นั้น แต่เดิมหมายถึงการที่มีสิ่งหนึ่งที่มีคุณภาพสูงกว่าหรือเหนือกว่าอีกสิ่งหนึ่ง ต่อมาเริ่มมีการนำมาใช้ครั้งแรกในศตวรรษที่ 17 เพื่ออธิบายกลุ่มหรือสมาคมที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น กลุ่มชนชั้นสูงของสังคม หรือขุนนาง ทหารเป็นต้น แต่กระนั้นก็ตาม ก็ยังไม่มีการใช้ศัพท์คำนี้อย่างกว้างขวาง จนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 มีการนำคำนี้มาใช้ในความหมายปัจจุบัน โดยผู้ที่นำมาใช้เป็นพวกแรก คือ Pareto (The Mind and Society) และ Mosca (The Ruling Class) ซึ่งทั้งสองคนนี้มีความคล้ายคลึงกันว่าเป็นธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่เต็มไปด้วยความไม่เสมอภาค มีการแบ่งชนชั้น โดยคนชั้นสูงจะเป็นผู้ปกครอง เพราะคุมอำนาจและมีทรัพย์สินมากกว่าคนอื่น ๆ³

¹ Lasswell , Harold D. .(1958) . *Politics : Who get What , When , How* , New York : McGraw – Hill Book Co . Inc . P 3 .

² Dahl , Robert R. . (1966) . “ *Further Deflection on the Elitist Theory of Democracy* ” .
American Political Science Review 60 : pp 296 – 297 .

³ Bottomore , T. B. (1964) . *Elite and Society* : London . Walts . pp 40 – 41 .

การให้ความหมายของชนชั้นนำ นักวิชาการให้ความหมายแตกต่างกันไปดังนี้ Lasswell กล่าวว่ แนวความคิดเกี่ยวกับชนชั้นนำมีลักษณะบอกถึงการแบ่งประเภท (Classification) และการบ่งลักษณะโดยการอธิบาย (Descriptive) ซึ่งหมายถึงการกำหนดเอาว่า มีผู้มีตำแหน่งสูงในสังคม และมีชนชั้นนำพอกๆกับการมีค่านิยม (Value) เช่นชนชั้นนำแห่งอำนาจ ชนชั้นนำแห่งความมั่งคั่ง ชนชั้นนำแห่งความรู้ แต่เพื่อให้คำเดียวที่ใช้เรียกบุคคลซึ่งเป็นชนชั้นนำที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมหลายชนิด ลาสเวลล์ จึงเน้นคำว่า " ชนชั้นนำ " (ชนชั้นนำทางสังคม) และในหนังสือเล่มต่อมาเขาให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาการเมืองคือการศึกษารื่อง " อิทธิพล " และ " ผู้มีอิทธิพล " ผู้มีอิทธิพลคือผู้ที่ได้รับสิ่งต่างๆ ที่มีคุณค่าจากสังคมมากที่สุด ซึ่งผู้ที่ได้รับมากที่สุดคือชนชั้นนำ (Elite) ส่วนที่เหลือคือ มวลชน (Mass)

Karl W. Deucsh ได้ให้ทัศนะว่า ในทุกสังคม จะมีโครงสร้างทางสังคมเป็นรูปปิรามิด จะมีคนกลุ่มน้อยที่เป็นชนชั้นสูง และอยู่บนยอดสูงของปิรามิด คนกลุ่มน้อยนี้จะเป็นผู้ที่มีอำนาจร่ำรวย ได้รับการเคารพยกย่อง และเป็นผู้ครอบครองอำนาจการตัดสินใจไว้ในมือ Deutsch ได้เรียกคนกลุ่มนี้ว่า ชนชั้นนำ⁴

Likhit Dhiravegin กล่าวว่า ชนชั้นนำในสังคม คือ ผู้ซึ่งปกติต่างจากมวลชนในสามด้าน คือ ความร่ำรวย สถานภาพ และ อำนาจ แต่ Likhit ก็ตั้งข้อสังเกตว่า คนที่มีอำนาจ ไม่จำเป็นต้องร่ำรวย และคนร่ำรวยไม่จำเป็นต้องมีอำนาจ⁵

Geraint Parry ได้สรุปสรุปทฤษฎีของ Karl Marx ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครองไว้ดังนี้

1. หากไม่นับสังคมที่มีความล้าหลังที่สุดแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ทุกสังคมจะประกอบไปด้วยชนชั้นปกครองและชนชั้นที่ถูกปกครอง
2. ในเบื้องต้น ฐานะครอบงำของชนชั้นปกครองเป็นผลเนื่องมาจากการยึดกุมกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือการผลิตสำคัญๆ ทางเศรษฐกิจ แต่อำนาจทางการเมืองนั้น ย่อมได้รับการเสริมความมั่นคงโดยการยึดกุมกำลังทหารและสื่อต่างๆที่ควบคุมความคิดคน
3. ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองกับชนชั้นที่ถูกปกครองย่อมเกิดขึ้นอย่างยืดเยื้อต่อเนื่อง แต่จะหนักเบาอย่างน้อยเพียงใดย่อมขึ้นต่อระดับพัฒนาการของพลังการผลิตในแต่ละสังคม

⁴ Deucsh , Karl W. (1968) . *The Analysis of International Relations* . New Jersey : Prentice Hall . P 62 .

⁵ Dhiravegin , Likhit . (1975) . *The Power Elite in Thailand : A General Survey with A Focus on The Civil Bureaucracy* " in *Elite and Development* , ed : Arnold Welshomer . p 82 .

4. ความขัดแย้งทางชนชั้นที่แหลมคมที่สุดเกิดขึ้นในสังคมนิยม เนื่องจากชนชั้นในสังคมนิยมมีผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างชัดเจนอีกทั้งไม่ถูกบดบังอำพรางโดยสัมพันธภาพส่วนตัวดังเช่นในระบบศักดินานอกจากนี้แล้วสังคมนิยมยังผลักดันให้มีการแยกตัวทางชนชั้นแบบสุดขั้ว จากการที่ชนชั้นต่างๆ ที่อยู่ระหว่างกลางของชนชั้นปกครองและชนชั้นที่ถูกปกครองจะค่อยๆ ถูกกลบไล้งออกไป⁶

ระดม วงษ์น้อย ให้คำจำกัดความไว้ว่า ชนชั้นนำคือคนกลุ่มน้อยที่อยู่บนจุดสุดยอดปิรามิดของการแบ่งชนชั้นนำทางสังคม เป็นคนกลุ่มน้อยที่มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุด ครอบครองทรัพย์สินและความร่ำรวยมากที่สุด หรือมากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมหรือชุมชนและคนกลุ่มน้อยนี้ได้อาศัยความได้เปรียบดังกล่าวเข้าถึงหรือควบคุมการตัดสินใจของสังคมและชุมชนเอาไว้ ซึ่งในปัจจุบันการควบคุมอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวก็คือ อำนาจการปกครองนั่นเอง⁷

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า นักวิชาการส่วนใหญ่มองว่า ชนชั้นนำเป็นกลุ่มคนจำนวนน้อย ซึ่งมีทรัพย์สิน ชื่อเสียง เกียรติยศ และอำนาจมากกว่าคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมและคนจำนวนน้อยกลุ่มนี้จะเป็นผู้ควบคุมอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองด้วย นักทฤษฎีชนชั้นนำมีความเชื่อว่าเป็นทุกสังคมจะต้องมีคนกลุ่มน้อยที่อยู่บนสุดของยอดปิรามิด เป็นชนชั้นที่ครอบครองอำนาจ ทรัพย์สิน และควบคุมอำนาจการตัดสินใจไว้ในมือ เป็นผู้ที่ใช้อำนาจปกครองประชาชนโดยส่วนรวม

1.4 ภาวะผู้นำ

พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership) เพื่อให้การศึกษาชนชั้นผู้นำมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น การบริหารงานจะให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพสูง ย่อมจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เป็นต้นว่า การจัดองค์การ เทคโนโลยีในการทำงาน ผู้นำ ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา (Reddin . 1970 : 66) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบในการทำงานของผู้ร่วมงาน ความกระตือรือร้น ความสามารถของผู้ร่วมงานและอื่นๆ แต่ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ยังมี ความสำคัญรองลงมาจากความสามารถของผู้นำ อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในทุกองค์การก็คือผู้นำ โดยนักคิดได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ไว้ดังต่อไปนี้

เอ็ฟ อี เฟ็ดเลอร์ (F . E . Fiedler . 1965 : 118) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ซึ่งมีบุคคลหนึ่งคอยอำนวยความสะดวก ประสานงานและดูแลควบคุมคนอื่นๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

⁶ Parry, Geraint . (1969) *Political Elites* . (London : George Allen & Unwin) . pp. 30-36 .

⁷ ระดม วงษ์น้อย . (2539) . *แนวความคิดเรื่องชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชน* . หน้า 10 .

อาร์ ชมิทท์ (R . Schmidt . 1963 : 282) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคน คนหนึ่ง (ผู้นำ) กับกลุ่ม (ผู้ตาม) และความสัมพันธดังกล่าวนี้เกิดจากการที่ ผู้นำกับผู้ตามมีผลประโยชน์ร่วมกัน

เฮมฟิล (พัทรี วรกวิน . 2524 : 129 ; อ้างอิงจาก Hemphill . 1994 . *The Leadership and Management* . P. 324) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นพฤติกรรมของบุคคล ในการแนะนำการทำงาน และ ประเมินผลงานเหล่านั้น เพื่อให้งานบรรลุจุดประสงค์อย่างมีจุดหมาย

เซซิล เอ กีบป์ (พัทรี วรกวิน . 2524 : 130 ; อ้างอิงจาก Cecill A . Gibb . 1969 . *The Element of Leadership on Administration* . P. 76) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์หนึ่งๆที่จะทำให้เขามีความเต็มใจ เกิดความรู้สึก และ เข้าใจในการสั่งและควบคุมงานให้บุคคลอื่นกระทำ

สมพงษ์ เกษมสิน (2513 : 420 - 421) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำคือการที่ผู้นำใช้ อิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่างๆเพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อมุ่งให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วีรนาถ มานะกิจ (2515 : 488) ให้ความหมายเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่า หมายถึงผู้มีฐานะเป็น ผู้นำองค์กรทำหน้าที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก จูงใจ ประสานงาน และมีอำนาจในการสั่งการตัดสินใจ (Decision - making) หรือเป็นผู้ที่ใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาสั่งการให้ กระทำตามที่มีอบหมายให้ปฏิบัติ ทั้งนี้จะต้องเป็นผู้มีหน้าที่ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างดี ระหว่าง ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายขององค์กร ในการสั่งการนั้นผู้นำอาจจะสั่งการด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษรก็ได้

โดยสรุป ภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลปะและเป็นการใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในการชักจูง ให้ บุคคลร่วมมือทำงานด้วยความเต็มใจ และเข้าใจเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สต็อคคิล (Stogdill . 1979 : 24) ได้รวบรวมความหมายต่างๆของภาวะผู้นำไว้ดังนี้ คือ

1. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นการเน้นถึงกระบวนการของกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น นักวิชาการบางคน มองว่า ภาวะผู้นำคือความเด่นหรือความมีอำนาจของบุคคลหนึ่งหรือสองคนสามคนเหนือบุคคลอื่น ๆ ภายในกลุ่มในกระบวนการของการควบคุมปรากฏการณ์ต่างๆทางสังคม

2. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นบุคลิกภาพและผลของบุคลิกภาพนั้นๆยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่คนคนหนึ่งมีบุคลิกภาพ (personality) อัดลักษณะ (character) และลักษณะการ (trait) ที่พึงประสงค์มากกว่าคนอื่น ๆ

3. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นศิลปะของการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตามความประสงค์ของตน เช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่จะทำให้ผู้ตามตระหนักถึงความประสงค์ของตน ตลอดจนทำให้ผู้ตามเชื่อฟัง เคารพ นับถือ มีความจงรักภักดี และให้ความร่วมมือ

4. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นการใช้อิทธิพล ยกตัวอย่าง เช่น ภาวะผู้นำ หมายถึงการใช้อิทธิพลเพื่อเปลี่ยนแปลงความประพฤติของผู้อื่น

5. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นการกระทำหรือพฤติกรรม ยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้นำที่ทำให้คนอื่น ๆ กระทำการหรือสนองตอบต่อการกระทำ หรือพฤติกรรมของตนไปในทิศทางทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมกัน

6. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นรูปแบบของการชักชวนหรือเกลี้ยกล่อม ยกตัวอย่าง เช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับคนด้วยวิธีชักชวนและตั้งใจมากกว่าที่จะเป็นการอำนวยความสะดวก หรือส่อไปในทางที่จะใช้การบังคับข่มขู่

7. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นความสัมพันธ์ด้านอำนาจ ยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ทางด้านอำนาจที่สมาชิกในกลุ่มมีแตกต่างกัน

8. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง พลังพลศาสตร์ (Dynamic Force) ซึ่งกระตุ้น จูงใจ และประสานงานของการจัดระเบียบการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

9. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นผลของปฏิกิริยาโต้ตอบ ยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นๆ ยอมคล้อยตามความประสงค์ของผู้นำ เพราะบุคคลเหล่านั้นประสงค์ที่จะกระทำเช่นนั้นด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับให้กระทำ

10. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นบทบาทที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง ผลของปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างบุคคลที่มีบทบาทสูงกว่า (ผู้นำ) และบทบาทที่ต่ำกว่า (ผู้ตาม)

11. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นความริเริ่มในการงาน ยกตัวอย่าง เช่น ภาวะผู้นำ หมายถึง การริเริ่มและบำรุงรักษา เกี่ยวกับโครงสร้างของความคาดหวังและปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างกัน

โดยสรุป ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่ง (ผู้นำ) พยายามที่จะใช้กำลังสมอง กำลังกาย และกำลังใจ เพื่อจูงใจหรือคลอใจให้ผู้ตาม กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นไปตามความประสงค์ของตน และเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและการจูงใจหรือคลอใจเช่นนั้น จะต้องไม่เป็นการบังคับ ตลอดจนถึงได้รับความยินยอมจากผู้ตามด้วย

1.5 แบบของภาวะผู้นำ

อนึ่ง การศึกษาแบบของภาวะผู้นำ (Style of Leadership) จะเป็นการช่วยให้เห็นพฤติกรรมของผู้นำและลักษณะการดำเนินงานขององค์การได้เป็นอย่างดี สำหรับแบบของภาวะผู้นำที่มีส่วนสัมพันธ์ในการทำวิจัยชิ้นนี้ คือ

1.5.1 ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leadership) เป็นลักษณะที่ถือตนเองเป็นใหญ่ (Ronald Lippitt and Ralph K. White อ้างในมานพ สวามีชัย , 2527 : 136) หมายถึง ผู้นำที่เน้นการบังคับบัญชาและการออกคำสั่ง (Commanding and order giving) เป็นสำคัญ ผู้นำชนิดนี้ มักจะทำการตัดสินใจด้วยตนเองเป็นส่วนมาก และไม่ค่อยมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามากนัก (ธงชัย สันติวงษ์ , 2519 : 373 - 374)

ผู้นำแบบนี้ ขาดความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสิ้นเชิงใช้อำนาจทุกอย่างที่มีอยู่เพื่อจะสั่งการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทำตามความคิดของตนเท่านั้น ไม่คำนึงถึงเหตุผลของผู้อื่น (ฉลอง ภิรมย์รัตน์ , 2521 : 120 - 121)

ผู้นำแบบนี้ จะไม่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มเลย การทำงานจะใช้อำนาจสั่งการทุกอย่างเพื่อให้สมาชิกทำตาม ไม่ฟังเหตุผลของผู้อื่นทั้งสิ้น ดังนั้น บรรยากาศในการทำงานกลุ่ม จึงอยู่ในลักษณะที่ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจแต่ผู้เดียว (พชนี วรกวิน , 2524 : 134 - 135)

ผู้นำหรือหัวหน้าแบบนี้ มักถือเอาตัวเองเป็นสำคัญ ในการใช้อำนาจ กำหนดแนวนโยบาย ควบคุมการดำเนินงานภายในกลุ่มโดยตรง ชอบออกคำสั่งทำตนเป็นผู้บังคับบัญชา และมักไม่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ร่วมแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน (พิสมัย พิบูลย์สวัสดิ์ และคณะ , 2528 : 305)

ผู้นำที่ตัดสินใจ กำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง แล้วจึงกำหนดหรือมอบหมายให้สมาชิกทำตามแนวทางและแผนงานที่กำหนดไว้ ผู้นำประเภทนี้ มักไม่ค่อยสนใจรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของสมาชิก (สงวนศรี วิรัชชัย , 2527 : 127)

ผู้นำประเภทนี้เรียกว่า แบบอัตตาธิปไตย เป็นผู้นำประเภทที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีลักษณะถือตัว และเชื่อมั่นตนเองมาก ชอบวางท่าทางใหญ่โต ไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นหรือให้เกียรติผู้อื่น เข้าทำนองที่ว่า " ฉันแน่กว่าคนอื่น " จะทำอะไรก็ใช้อำนาจเป็นที่ตั้ง ผู้นำแบบนี้มักเน้นอยู่ที่สมรรถภาพการทำงานและต้องการขยายอำนาจของตนออกไปในทุกวิถีทางด้วยวิธีการต่างๆเท่าที่จะกระทำได้ ผู้นำแบบนี้เรียกกันตามภาษาพูดว่า ยกนักเบ่ง การบริหารแบบนี้ จะมีลักษณะโดย ทั่วไป ดังนี้ คือ

1. นิยมใช้อำนาจหน้าที่อยู่เกือบตลอดเวลา ทั้งๆที่บางโอกาสไม่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติเช่นนั้น
2. การตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการต่าง ๆ มักเป็นไปตามอารมณ์ มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงว่ามีอำนาจ
3. การตัดสินใจและการแก้ปัญหาทุกเรื่อง มักผูกขาดอยู่ที่ผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความสำเร็จให้ตนเอง

4. ผู้บังคับบัญชาใช้วิธีเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงเพียงผู้เดียว เพื่ออาศัยวิธีดังกล่าว เป็นเครื่องควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้จำต้องสยบเข้าหาผู้บังคับบัญชาเสมอโดยความจำเป็นเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน

5. นโยบาย วัตถุประสงค์ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการจัดหางาน ฯลฯ เป็นเรื่องที่ตั้งลงมาจากเบื้องบนทั้งสิ้น ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา แม้หากจะฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชบ้าง ก็เป็นแต่เพียงพิธีการ เพราะการตัดสินใจมักเป็นไปในลักษณะยึดความเห็นของตนเองเป็นสำคัญ ลักษณะของการวินิจฉัยสั่งการโดยอาศัยการติดต่อสื่อสารจากบนมาล่างเพียงทางเดียว

6. มิได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนของหน่วยงานนั้น หากอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามอารมณ์ของผู้นำทั้งสิ้น ไม่นิยมใช้หลักการเหตุผลในการดำเนินการ

7. คำว่า ผู้ช่วย หมายถึง ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าและช่วยให้งานของหัวหน้าเสร็จเท่านั้น

8. ข้อเสนอต่าง ๆ ที่ได้มาจะต้องผ่านหลายขั้นตอน บางทีอาจถึง 6 - 7 ชั้น กว่าจะมีการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งทางเดินของข่าวสารมักจะซับซ้อนและวุ่นวายเสียเวลา งานจะล่าช้าและคั่งค้าง

9. ระบบการตั้งคณะกรรมการเป็นวิธีการกระจายความรับผิดชอบที่ได้ผล และเป็นวิธีการที่จะให้เรื่องบางเรื่องซึ่งไม่ต้องการนำออกไปปฏิบัติให้เจียบหายเป็นคลื่นกระทบฝั่ง (สมพงษ์ เกษมสิน . 2516 : 205 - 206)

1.5.2 ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) เป็นผู้นำที่มีการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มไม่ยึดความเห็นของกลุ่มหรือความต้องการของตนเองเป็นใหญ่ (Ronald Lippitt and Ralph K. White อ้างใน มานพ สวามีชัย . 2527 : 136) ผู้นำแบบนี้จะให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าและจะไม่เน้นถึงการใช้อำนาจหน้าที่หรือก่อให้เกิดความเกรงกลัวในตัวผู้บังคับบัญชา หากแต่จะเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและพูดคุ้ยด้วยในการปฏิบัติงานบริหารของผู้นำชนิดนี้ มักจะเป็นไปในทำนองที่สิ่งต่างๆ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่จะให้โอกาสทุกฝ่ายเข้ามาร่วมพิจารณา ซึ่งอาจกระทำโดยมีการประชุมหรือจัดตั้งคณะกรรมการ เป็นต้น (ธงชัย สันติวงษ์ . 2519 : 373 - 374) ผู้นำแบบนี้ ยึดถือเหตุผล และความคิดของคนส่วนมาก เป็นเครื่องตัดสินใจดำเนินงาน การวางแผนสั่งการส่วนใหญ่มาจากผลของการประชุมปรึกษาหารือของสมาชิก หรือหัวหน้างานระดับรองลงไป โดยมีนโยบายหลักเป็นแกนยึด การบริหารของผู้นำประเภทนี้ มักจะมีกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ (ฉลอง ภิรมย์รัตน์ . 2521 : 120 - 121)

ผู้นำแบบนี้ จะดำเนินนโยบายอย่างใดก็ตาม จะต้องได้มาจากการอภิปรายกลุ่ม การตัดสินใจของกลุ่มเป็นขั้นตอนตามจุดมุ่งหมาย และมีการวางแผนให้สมาชิกในกลุ่มทำงานด้วยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด (พัทธนี วรรณ . 2524 : 134 - 135) เป็นแบบของผู้นำ ที่มักให้สมาชิกทั้งกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจงานกลุ่ม เช่นให้เลือกทำงานที่ตนถนัดหรือสนใจ เป็นผู้นำที่มักไม่ใช้อำนาจบังคับสมาชิกโดยตรง แต่ใช้การชักจูงใจ การเสนอแนะ การชักชวนให้ปฏิบัติตามและมักเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ร่วมมือกันวางแผนจุดมุ่งหมาย หรือการดำเนินงานกลุ่ม (พิสมัย พิบูลสวัสดิ์ และคณะ . 2528 : 305)

คือผู้นำที่เปิดโอกาสและกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และร่วมวางแผนการปฏิบัติงานของกลุ่ม ผู้นำประเภทนี้จะเต็มใจรับฟัง พิจารณาข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของสมาชิก (สงวนศรี วิรัชชัย . 2527 : 127)

ผู้นำแบบนี้ เป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดในแง่ผลในการบริหารงานมากที่สุด ผู้นำแบบนี้เรียกว่า เป็นพวกใจกว้าง คือ ถืออำนาจของกลุ่มเหนือกว่าตนเอง จะดำเนินการบริหารงานสิ่งใดมักจะกระทำไปในนามของกลุ่ม เพราะต้องการที่จะให้ เกิดความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การบริหารงานจะเน้นหนักไปในทางที่จะให้เกิดความเข้าใจอันดีเสียก่อน และมีความต้องการให้เกิดผลงานจากการที่ตนได้รับความนิยมนยกย่องเป็นสำคัญ เพื่อเป็นเครื่องสนับสนุนลักษณะของการบริหารงานทั่ว ๆ ไป ของผู้นำประเภทนี้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือ กับผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนดำเนินงานเสมอ โดยเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญต่อองค์กรและส่วนรวม
2. เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้มีการแสดงความคิดเห็นเต็มที่
3. ผู้บังคับบัญชาทำตัวเป็นทั้งผู้นำและผู้ให้คำแนะนำสอนงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน
4. เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีโอกาสใช้ความคิดและวินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง
5. สร้างความนิยมเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่มีความรู้สึกว่ามีนายเหนือหัวอยู่กับตน แต่มีความรู้สึกที่ผู้ร่วมงานคอยให้คำแนะนำสั่งสอนร่วมอยู่กับตน
6. ในการปฏิบัติงานมีความไว้วางใจกัน มีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน รวมทั้งมีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างจริงจังและเต็มที่ (สมพงษ์ เกษมสิน . 2516 : 207)

1.5.3 ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez - Faire Leadership) เป็นผู้นำที่ปล่อยตามเรื่องตามราว ใครอยากจะทำอะไรก็ตามใจ ผู้นำแบบนี้ จะปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีอิสระเต็มที่ หรือปล่อยให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีอำนาจกระทำการใดๆ ตามใจชอบ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น จะ

ถูกมอบหมาย ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาตัดสินใจเองอย่างเต็มที่ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอาจจะได้สิทธิให้จัดทำเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ต่างๆด้วยตนเอง หรืออาจจะให้จัดทำแผนต่างๆได้ตามใจชอบ (ธงชัย สันติวงษ์ . 2519 : 373 – 374)

ผู้นำแบบนี้ ไม่ค่อยได้ทำอะไรให้ประจักษ์ในฐานะผู้นำ ทุกอย่างทำไปตามหน้าที่แบบเข้าขามเย็นขาม ไม่เอาใจใส่ต่องาน และผู้ใต้บังคับบัญชาใครเสนออะไรมา ก็ทำหน้าที่เป็นตราคอยประทับให้เท่านั้น ไม่มีความคิดที่จะตั้งคำถามหรือแนะแนวทางให้แก่สมาชิก คล้ายกับว่าทำทุกอย่างให้เวลาหมดไปจนกว่าจะปลดประจำการประสิทธิภาพของงานตกต่ำ ไม่มีสัมพันธภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา (ฉลอง ภิมย์รัตน์ . 2521 : 120 - 121)

ผู้นำแบบนี้ จะไม่เข้าร่วมการทำงานของกลุ่ม ปล่อยให้สมาชิกวางแผนในการกำหนดนโยบาย และงานของตนเอง ผู้นำมีหน้าที่เพียงให้คำอธิบาย หรือหาวัสดุให้เมื่อกลุ่มเรียกร้อง ไม่เอาใจใส่ต่องาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่มีสัมพันธภาพกับลูกน้อง ไม่เอาใจใส่ต่องาน และผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่มีสัมพันธภาพกับลูกน้อง ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ ทั้งสิ้นเกี่ยวกับงาน (พชนี วรรณ . 2524 : 134 - 135)

ผู้นำกลุ่มชนิดนี้มักปล่อยให้สมาชิกกลุ่มทำสิ่งต่างๆได้อย่างอิสระเสรี ตัวผู้นำเองมักไม่แสดงตนว่า เป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาเลยและมักไม่ใคร่สนใจสมาชิกกลุ่มเท่าที่ควร ขาดการติดตามผลการทำงานของกลุ่ม (พิสมัย พิบูลสวัสดิ์ และคณะ . 2522 : 305)

ผู้นำที่ยอมให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แต่มักจะไม่ตัดสินใจ ไม่ให้ข้อเสนอแนะ ไม่วางแผน ไม่กำหนดนโยบาย โดยจะปล่อยให้สมาชิกแก้ปัญหาตนเอง หรือปล่อยให้สถานการณ์คลี่คลายไปเอง (สงวนศรี วิรัชชัย . 2527 : 127)

ผู้นำที่ใช้อำนาจแบบนี้บางที่เรียกว่า Free - Rein Leaders ผู้นำแบบนี้มักทำหน้าที่คล้ายบุรุษไปรษณีย์ การใช้อำนาจควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชามีอยู่น้อย บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชา ต่างมีเสรีในการที่จะวินิจฉัยสั่งการหรือหันเหให้เรื่องราวต่าง ๆ เป็นไปตามอัธยาศัย ผู้ที่เป็นหัวหน้าคอยแต่ลงนามหรือผ่านเรื่องเท่านั้น จะหาความรับผิดชอบจากภาวะผู้นำแบบนี้ได้ยากมาก เข้าทำนองผู้นำที่เรียกว่า " ไม่เอาไหน " การบริหารแบบนี้ จะมีลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้ คือ

1. ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอ กำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงานระบบการจัดงานตามใจชอบ ไม่ค่อยคำนึงถึงหลักการและกฎเกณฑ์เท่าใดนัก
2. ไม่มีหลักการควบคุมดูแลและไม่ได้สร้างกฎเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้สำหรับการควบคุมงานว่าใครปฏิบัติงานได้ผลหรือไม่
3. หัวหน้ามักไม่ยุ่งเกี่ยว ใครจะทำอะไรก็ได้ ภาวะการณ์เป็นผู้นำหรือหัวหน้ามีเพียงแต่ชื่อหรือสมมตินามเท่านั้น

4. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานไม่มีที่แน่นอนหากอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามที่บังคับบัญชาคิดเห็น ซึ่งไม่ขัดแย้งหรือผิดจากระเบียบปฏิบัติเท่านั้น หรือตามที่ผู้บังคับบัญชาสูงส่งลงมา

5. ขาดความริเริ่มต่องาน และไม่พยายามจัดให้มีการประเมินผลงานหรือการคิดหาผลงานเพื่อแก้ไขแต่อย่างใด (สมพงษ์ เกษมสิน . 2516 : 207)

จากแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อจะทำให้การศึกษาวិเคราะห์มีความสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น พร้อมกันนี้ ก็จะทำให้มองเห็นภาพและเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีได้

2. อธิปไตย 3

ในงานวิจัยผู้ศึกษาต้องการจะชี้ให้เห็นถึงความเด่นความด้อยในการบริหารของชนชั้นนำทางการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารพระพุทธศาสนา เพื่อให้นักวิจัยสามารถอธิบายผลทางเนื้อหาได้ตรงประเด็น จึงได้นำเสนอแนวคิดว่าด้วยอธิปไตย 3 คือ อัตตาริปไตย โลการิปไตย ธรรมาริปไตย โดยพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546 : 15) ได้ให้ความไว้ในธรรมนุญชีวิตดังนี้

2.1 อัตตาริปไตย

ถือตนเป็นใหญ่ คือถือเอาตนเอง ฐานะ ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ ของตนเป็นใหญ่ กระทำการด้วยตนเป็นประมาณ ในฝ่ายกุศล ได้แก่ เว้นชั่วทำดีด้วยเคารพตน

2.2 โลการิปไตย

ถือโลกเป็นใหญ่ คือถือความนิยมของชาวโลกเป็นใหญ่หันไปทำตามเสียงนินทาและสรรเสริญ กระทำการด้วยปรารถนาจะเอาใจหมู่มชน หากความนิยมหรือหวั่นกลัวเสียงกล่าวว่าเป็นประมาณ ในฝ่ายกุศล ได้แก่ เว้นชั่วทำดี ด้วยเคารพเสียงหมู่มชน

2.3 ธรรมาริปไตย

ถือธรรมเป็นใหญ่ คือถือหลักการ ความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผลเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารถนาสิ่งที่ได้ศึกษา ตรวจสอบข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่รับฟังอย่างกว้างขวางแจ้งชัดและพิจารณาอย่างดีที่สุด เต็มชีวิตแห่งสติปัญญาจะมองเห็นได้ด้วยความรู้สึทศุใจว่าเป็นไปโดยชอบธรรม

และเพื่อความดีงาม เป็นประมาณอย่างสามัญ ได้แก่ ทำการด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบ กติกา

3. จริยธรรมของชนชั้นนำ

ศรีทัตติม พานิชพันธ์ (2543 : 69 – 72) กล่าวว่า ผู้นำนั้น คือบุคคลที่มีคุณภาพพิเศษ สามารถบังคับบัญชาผู้อื่นได้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ และอำนาจบารมี เป็นเครื่องมือ รวมทั้งสามารถระดมทรัพยากรมาใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้บรรลุจุดหมาย โดยเฉพาะสิ่งสำคัญที่สุดก็คือ จริยธรรม

จริยธรรมนั้นมีพื้นฐานมาจากการมีคุณธรรม ปรากฏออกมาเป็นลักษณะความดีงาม ภายใต้กฎเกณฑ์ มาจากกาย วาจา ใจ หากมีจริยธรรม คนในสังคมจะอยู่อย่างปกติสุข ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนอื่น จริยธรรมเป็นความเชื่อ มีการประพฤติสอดคล้องกับความเป็นอยู่

นายอนันต์ อนันตกุล ดำรงตำแหน่ง นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในขณะนั้น ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้นำที่พึงประสงค์ ว่า ควรเป็นบุคคลที่มีลักษณะดังนี้ คือ

- 1) คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ
- 2) มีวิสัยทัศน์ คือ มองไกล มีปัญหาอะไรมิใช่ต้องแก้ปัญหาลักษณะเดียวแต่ต้องมองว่ามีปัญหาอะไรข้างหน้าที่จะป้องกันแก้ไข
- 3) มีความซื่อสัตย์ สุจริต
- 4) มีความสามารถพิเศษในการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจได้ในสิ่งที่จะกระทำและวางแผนในการกระทำ กำหนดทิศทางนโยบายภายใน ความสามารถ มีสิ่งที่สำคัญคือการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายนั้นๆ
- 5) มีภาวะผู้นำสูง จึงจะทำให้งานสำเร็จ ที่สำคัญ คือรู้จักประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆซึ่งมีข้อมูลที่จะเรียกมาใช้งานได้ เช่น มีแผนผัง และข้อมูลอื่นๆ

การที่ผู้นำยึดมั่นในจริยธรรมของตน จะนำไปสู่การมีความพร้อมใจ พร้อมเพรียง และเลื่อมใสศรัทธาอย่างสูงจากผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง ยิ่งกว่านั้น ยังเสริมความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ความสามัคคีย่อมบังเกิดในกลุ่มผู้นำ ผู้ร่วม ผู้ตาม และขยายวงสู่ชุมชน สังคม และประเทศชาติในที่สุด

4 . สิทธิและเสรีภาพ

4.1 ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ

พระธรรมปิฎก (2545 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิเสรีภาพ หมายถึง อำนาจหน้าที่ของบุคคลในอันที่จะกระทำในสิ่งที่ตนประสงค์จะกระทำและที่จะไม่กระทำในสิ่งที่ตนไม่ประสงค์จะกระทำ หน้าที่บางอย่างแม้เราไม่ประสงค์จะกระทำ ก็จำเป็นต้องกระทำ เพราะหากไม่กระทำถือเป็นความผิดที่อาจได้รับการลงโทษ

การที่เราจะมีเสรีภาพคือการที่เราสามารถเอาศักยภาพของเราไปทำประโยชน์ให้แก่สังคมของของเรา แต่ละคนนี้มีความสามารถ แต่ละคนนี้มีสติปัญญา แต่ถ้าไม่มีเสรีภาพ ไม่สามารถพูด ไม่สามารถแสดงออก ไม่สามารถให้ความคิดเห็น เขาก็ไม่สามารถเอาสติปัญญาของตนไปช่วยสังคมได้ ดังนั้น การมีเสรีภาพ จึงหมายถึงการที่แต่ละคนมีโอกาสที่จะเข้าถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นร่วมกัน

4.2 สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ทัศนา วงษานุกัตน์ (2540 : 8 – 9) ได้กล่าวไว้ในวารสารของรัฐสภา ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญไทย สรุปเรื่องสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ไว้ 6 ประเภท คือ

1. สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล เช่นความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทางการเมือง เสรีภาพในเคหสถาน เป็นต้น
2. สิทธิและเสรีภาพในทางความคิดและการแสดงออกซึ่งความคิด เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา สิทธิในการรับการศึกษาขั้นมูลฐาน เป็นต้น
3. สิทธิและเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการทำสัญญา
4. สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม เช่น เสรีภาพในการรวมเป็นสมาคม สิทธิในทางชุมนุมอย่างสงบ
5. สิทธิและเสรีภาพในทางการเมือง เช่น เสรีภาพในการรวมตัวเป็นพรรคการเมือง
6. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน เช่น สิทธิในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกันจากรัฐ

4.3 การแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนถึงปัจจุบัน ได้มีการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศซึ่งกฎหมายอื่น ๆ จะขัดแย้งมิได้ กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมือง การปกครองต่างๆ และประชาชนในรัฐเพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปกครองประเทศรวมทั้งเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ขั้นพื้นฐานของประชาชน และกำหนดหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ดังนั้น จึงควรทราบถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับที่ประกาศใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในส่วนของเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ ของประชาชน โดยเฉพาะในมาตราที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการนำมาศึกษาวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อไป

ดังนั้น ในหมวด ๓ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงได้หยิบยกเอาในประเด็นว่าด้วยการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำมารองรับงานโดยมีเนื้อหาใจความ คือ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกียรติยศชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือเพื่อระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้เว้นแต่จะกระทำในเวลาที่เหมาะสมในภาวะสงครามหรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่น ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นอุดหนุนหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้

4.4 การแทรกแซงในสิทธิเสรีภาพ

การแทรกแซงในสิทธิเสรีภาพจากการกระทำของรัฐจะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำของปัจเจกบุคคลที่รัฐได้ทำภารกิจด้วยกัน ขัดขวาง หรือ ปฏิเสธ เป็นการกระทำที่อยู่ภายในขอบเขตที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพนั้นอาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเฉพาะรายหรือเกิดขึ้นในลักษณะทั่วไป

การนิยามคำว่า การแทรกแซงในสิทธิเสรีภาพ นั้นมีความมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ คือ

1. ภายในขอบเขตของการแทรกแซง ถ้าเป็นการแทรกแซงในเสรีภาพและในกรรมสิทธิ์โดยฝ่ายปกครอง การนิยามคำว่า การแทรกแซง ดังกล่าวจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจฝ่ายปกครองในการแทรกแซงดังกล่าว ดังนั้น เงื่อนไขของการมีกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการแทรกแซงจึงเป็นหลักการอันสำคัญ สำหรับการกระทำของฝ่ายปกครองตามหลักที่เรียกว่า หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของฝ่ายปกครอง

2. เงื่อนไขของกฎหมาย เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการแทรกแซงของรัฐในสิทธิและเสรีภาพ เมื่อรัฐประสงค์จะแทรกแซงในขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครอง ในกรณีนี้จำเป็นที่จะต้องตรวจสอบว่า กฎหมายที่แทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ผ่านกระบวนการตราตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ การแทรกแซงดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายได้กำหนดไว้หรือไม่ หรือเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนหรือไม่⁸

5 . ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิเคราะห์นโยบายมีแนวทางในการศึกษาที่สำคัญ 2 อย่าง คือแนวทางการศึกษาแบบเสนอแนะ (Prescriptive Approach) และแนวทางการศึกษาแบบพรรณนา (Descriptive Approach) ซึ่งทั้ง 2 แนวทางนี้ได้พัฒนาตัวแบบในการวิเคราะห์ทางการเมืองมาเป็นเครื่องช่วยในการศึกษานโยบายสาธารณะ ซึ่งจะขอนำเสนอเพียง 1 ตัวแบบ คือ ตัวแบบชนชั้นนำ เพราะเห็นว่าเหมาะสมกับการนำมาวิเคราะห์นโยบายการห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

⁸ บรรเจิด สิงคนดี . (2543) . หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พ.ศ. 2540 :

สำนักพิมพ์ วิทยุชน จำกัด . หน้า 141 – 142 .

สมศักดิ์ ชำทวีพรหม⁹ ได้กล่าวไว้ในภาคนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง การนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้บังคับในประเทศไทย มีใจความว่า ทฤษฎีชนชั้นนำ หมายถึง นโยบายในฐานะที่เป็นสิ่งที่ชนชั้นนำชอบกระทำ

ซึ่ง ผู้นำได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีอำนาจหรือบุคคลใดก็ตามที่มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญและมีชื่อเสียง ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ เป็นทฤษฎีที่สะท้อนอิทธิพล บารมี หรือผลประโยชน์ของชนชั้นนำในระบบสังคม โดยมีฐานคิดว่า ประชาชนขาดความรู้และความเอาใจใส่ต่อสังคม ดังนั้นชนชั้นนำเท่านั้นจึงมีอำนาจเกี่ยวกับเรื่องนี้

ชนชั้นนำในสังคมของทุกประเทศ อาจประกอบด้วยประเภทต่างๆ ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางเศรษฐกิจ และผู้นำทางทหาร โดยเฉพาะผู้นำทางการเมืองอาจจำแนกออกเป็น 2 จำพวกใหญ่ คือผู้นำที่เป็นชนชั้นปกครอง (Governing Elite) หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการปกครองประเทศในขณะนั้น เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้นำที่มีได้เป็นชนชั้นปกครอง (NON - GOVERNING ELITE) ได้แก่ผู้นำทางการเมืองที่มีได้อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ในการปกครองประเทศในขณะนั้น เช่นผู้นำพรรคฝ่ายค้าน เป็นต้น

ตัวแบบนี้เห็นว่า ชนชั้นผู้นำชอบที่จะมีบทบาทในการชี้แนะนโยบาย นโยบายสาธารณะ เป็นการสะท้อนให้เห็นความต้องการของประชาชนนั้นเป็นเพียงความเชื่อเท่านั้น ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่สนใจและไม่มีข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย ภายหลังจากการศึกษาตามตัวแบบนี้ แล้ว อาจจะพบได้ว่าชนชั้นนำเท่านั้นที่มีบทบาทและเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และถ้าหากเกิดความจำเป็นในบางครั้งเท่านั้นที่ชนชั้นนำได้สอบถามความเห็นจากประชาชนด้วยแต่ก็มีได้มีอะไรยืนยันได้ว่าสิ่งที่ชนชั้นนำได้ชี้แนะและกำหนดแนวทางของนโยบายสาธารณะไว้นั้นเกิดจากความจริงใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของมหาชนอย่างแท้จริง โดยมีได้มุ่งหวังเพื่อผลประโยชน์ของมหาชนอย่างแท้จริง โดยมีได้มุ่งหวังเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นสำคัญ

พลตรี อำพล จุลานนท์¹⁰ ก็กล่าวไว้ในลักษณะเดียวกันว่า ตัวแบบชนชั้นผู้นำหรือชนชั้นปกครอง (Elite Model) เป็นการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ โดยเน้นศึกษาเฉพาะพฤติกรรมของชนชั้นปกครองภายใต้ฐานคิดว่า อำนาจทางการเมืองถูกจำกัดอยู่ที่คนกลุ่มนี้ซึ่งเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายสาธารณะและทำหน้าที่แบ่งสรรคุณค่า (Allocation of Values) ที่มีอยู่ในสังคม โดยที่คนส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะขาดความกระตือรือร้นในเรื่องนี้

⁹ สมศักดิ์ ชำทวีพรหม .(2533) . การกำหนดนโยบายสาธารณะ ศึกษากรณี การนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้บังคับในประเทศไทย : สารนิพนธ์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ . หน้า 19-20 .

¹⁰ อำพล จุลานนท์ .(2533) . นโยบายสาธารณะด้านการป้องกันประเทศ : สารนิพนธ์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ . หน้า 35 .

ปัทมา สืบแสง¹¹ ก็กล่าวไว้ในสารนิพนธ์เกี่ยวกับนโยบายการระดมเงินออมสลากออมสินบุคคลว่า ตัวแบบนี้มีสมมติฐานว่า นโยบายคือความชอบ (Preference) และค่านิยม (Value) ของชนชั้นผู้นำ ซึ่งเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ (Mass) ไม่สนใจและไม่มีความรู้หรือข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ทำให้ชนชั้นนำมีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดนโยบาย ข้าราชการและนักบริหาร เป็นเพียงเครื่องมือของชนชั้นผู้นำ ด้วยเหตุนี้จึงมีลักษณะเป็นการกำหนดจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2547 : 2) ได้กล่าวถึงชนชั้นนำทางการเมือง ในทฤษฎีปริทัศน์พนมยงค์ จากมูลนิธิ 50 ปี ธนาคารแห่งประเทศไทย หัวข้อ "การเมืองภาคประชาชนกับการพัฒนาประชาธิปไตย" ในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาคณะรัฐศาสตร์ครบรอบ 55 ปี ว่า ประชาธิปไตยแบบตะวันตกในบริบทของสังคมไทยตั้งแต่ 2475 จะพบกับเงื่อนไขต่อต้านและขัดแย้งใน 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1. เงื่อนไขด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม 2. โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางอำนาจอันมีมาแต่เดิม และ 3. ความยากจนและความเหลื่อมล้ำสุดขั้ว ในทางเศรษฐกิจและสังคม เงื่อนไขเหล่านี้เกิดขึ้นก่อน 2475 และคลี่คลายขยายตัวต่อมาเรื่อยๆ และปัจจุบันยังดำรงอยู่ มีความสัมพันธ์ทั้งเกื้อหนุนและส่งผลกระทบกันไปมา ไม่ว่าจะเป็นระบบอุปถัมภ์ โครงสร้างบริหารราชการแบบรวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลาง หรือความยากจนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทตลอดจนความมั่งคั่งของนักเลือกตั้งจากสังคมเมือง

ภาพเหล่านี้นำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบชนชั้นนำ โดยระบบเลือกตั้งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ กลายเป็นเวทีปิดสำหรับคนมีฐานะเท่านั้น ล่าสุดพบว่า ส.ส.มาจากนักธุรกิจ อดีตข้าราชการ นักกฎหมาย นักการเมืองอาชีพ ชนชั้นนำ 453 จาก 500 คน หรือ 90.2% ส่วนเกษตรกรมีเพียง 3.2% อาชีพรับจ้าง 2.8% จะเห็นได้ว่าในระบบนี้ผู้แทนกับผู้ถูกแทนแทบจะหาอะไรมาเทียบกันไม่ได้เลย โดยผู้เกี่ยวข้องกับรัฐมนตรีชุดปัจจุบันเป็นเจ้าของทรัพย์สินในตลาดหุ้นมากกว่า 40% ประมาณ 10 ตระกูล ขณะที่ผู้ถูกแทนที่มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 3,000 บาทซึ่งเป็นช่องว่างที่มีนัยยะทางการเมือง

อนึ่ง ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับงานสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางการเมืองกับพระสงฆ์โดยมีนักวิชาการที่มีผลงานเกี่ยวข้องมากมายซึ่งจะนำเสนอแต่เพียงแนวคิดที่เกี่ยวข้องมากที่สุด สำหรับการรองรับงานศึกษาวิจัยที่จะเกิดขึ้น

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2531 : 29 – 30) เห็นว่าการเมืองเป็นงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม สร้างสรรค์ประโยชน์สุขของประชาชนและความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงของประเทศชาติ การเมืองโดยเนื้อแท้จึงเป็นสิ่งที่ตั้งงามเกี่ยวข้องกับทุกคนและมีผลกระทบถึงทุกคน พระสงฆ์อยู่ในสังคม ก็มีบทบาททางการเมือง แต่บทบาทนี้เป็นบทบาทจำเพาะ บทบาทนี้คือการแนะนำสั่งสอน

¹¹ ปัทมา สืบแสง .(2532) . *วิเคราะห์นโยบาย การระดมเงินออมสลากออมสินการบุคคล* : สารนิพนธ์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ . หน้า 12 .

ธรรมเกี่ยวกับการเมืองเสนอให้นักการเมืองหรือผู้ปกครองมีคุณธรรมและพระสงฆ์ก็ต้องตั้งอยู่ในธรรมคือ มีความเป็นกลาง ต้องแสดงธรรมโดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวม มิใช่มุ่งให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตัวแก่บุคคล กลุ่มคนหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดและจะต้องรักษาความเป็นอิสระของสถาบันสงฆ์ไว้เพื่อเป็นหลักประกันให้ พระสงฆ์รุ่นต่อๆมาได้แสดงบทบาททางการเมืองที่เหมาะสมได้ พระสงฆ์ไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับก้าวภายใน กิจการภายในของบ้านเมือง พระสงฆ์ต้องเกื้อกูลแก่อาณาจักรเท่าที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยต้องทำหน้าที่เชื่อมรัฐกับราษฎร ดังเช่นที่พระสงฆ์ในอดีตได้ทำหน้าที่ในการเชื่อมราชกับราษฎรมาแล้ว

พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตโต) (2527 : 73) เห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหา อำนาจทางการเมืองเพื่อปกป้องประโยชน์ของแต่ละกลุ่ม พระสงฆ์ไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์จึงไม่ควร เข้าไปเกี่ยวข้องกับการแสวงหาอำนาจทั้งโดยตรงและทางอ้อม ควรลอยตัวให้พ้นความขัดแย้งทาง การเมืองที่แต่ละกลุ่มสร้างขึ้นเพื่อชิงชัยอำนาจทางการเมือง พระสงฆ์ควรดำเนินตามพระพุทธจริยาที่ พระองค์สั่งสอนนักการเมืองให้ประพฤติธรรมและต้องไม่เป็นการหาเสียงให้นักการเมือง พระสงฆ์ต้องไม่ เป็นกลุ่มพลังทางการเมืองที่จะเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหทางการเมืองในลักษณะที่เป็นรูปธรรม ควรมี บทบาทเพียงแค่นำให้คำปรึกษาแก่นักการเมืองโดยยึดธรรมเป็นหลัก

พระมหาจรรยา สุทธิญาณ (2542 : 43 – 52) เห็นว่า ศาสนากับการเมืองมีคุณูปการต่อกัน และกัน การช่วยแก้ปัญหาประชาชนทั้งทางกายและวัตถุ ส่วนศาสนาก็มีส่วนในการแก้ปัญหาและพัฒนา ทางด้านจิตใจ พระสงฆ์ควรมีจุดยืนที่ถูกต้องไม่ควรสนับสนุนหรือต่อต้านระบบการเมือง กลุ่มการเมือง หรือนักการเมืองใดๆที่ตนชอบหรือเกลียด ควรพร้อมที่จะมอบธรรมะและคำแนะนำที่เหมาะสมให้แก่ ระบบการเมือง กลุ่มการเมือง และนักการเมือง ไม่ควรทำตนให้เป็นเครื่องมือทางการเมือง หรือใช้ การเมืองเป็นเครื่องแสวงหาลาภ เงินทอง เกียรติยศ และชื่อเสียง พระสงฆ์ กับนักการเมืองควรร่วมมือกัน ทำงานเพื่อประชาชน ยึดพุทธธรรมเป็นสรณะ ไม่ยึดอำนาจและผลประโยชน์เป็นสรณะ

พระมหาสมัย จินฺตโฆสโก (2537 : 101 – 104) เห็นว่า หากพระสงฆ์ไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็ จะมีความหมัวหมองในวัตรปฏิบัติ จะเกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นและทำลายล้างกันได้ พระสงฆ์จึงควรอยู่ เหนือการเมือง ไม่ควรให้พระสงฆ์ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง พระสงฆ์ไม่ควรเสนอแนะว่า นักการเมือง คนใดสมควรได้รับการเลือกตั้ง หากจะให้พระสงฆ์มีส่วนในการชักนำทางการเมือง ก็ควรมีการศึกษาให้ รอบด้านว่า ควรจะส่งเสริมบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในขอบเขตแค่ไหน เนื่องจากในปัจจุบัน หลายอย่างได้ขัดแย้งกับความเป็นจริง เช่นไม่ให้พระสงฆ์ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ไม่ให้ใช้วัดเป็นแหล่ง ปราศรัยหาเสียง แต่ก็ยังใช้วัดเป็นที่ลงคะแนนเสียง รวมคะแนนเสียงและเป็นศูนย์อำนวยความสะดวก ใน ส่วนของฝ่ายฆราวาสก็มีความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันดังต่อไปนี้ คือ

ประเวศ วะสี (2535 : 69 – 71) เห็นว่า ปัจจุบัน พระสงฆ์สูญเสียบทบาทปัญญาชนที่มี อิสระ เป็นที่พึ่งของประชาชนทั่วไปทั้งทางจิตใจและปัญญา พระสงฆ์เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง

พิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ บางครั้งก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้มีอำนาจ พระสงฆ์ควรจะปรับบทบาทให้มี ศักยภาพในการป้องกันความรุนแรงในสังคม ควรพิจารณาแก้ไขระเบียบและวิธีการปกครอง คณะสงฆ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับบทบาทของคณะสงฆ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและพระสงฆ์ควรจะศึกษาพุทธธรรมทั้งปริยัติและปฏิบัติให้เข้าใจลึกซึ้ง ศึกษาให้รู้เท่าทันสังคมปัจจุบัน จะได้สามารถสั่งสอนประชาชนอย่างได้ผล วางตัวเป็นกลางไม่ตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้แสวงหาอำนาจ และศึกษาเรื่องการสื่อสารให้สามารถสื่อสารสาระพุทธธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพระสงฆ์เป็นผู้จริง จึงจะสามารถมีบทบาททางการเมืองที่เหมาะสม

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2522 : 120 – 121) เห็นว่า ควรปฏิรูปการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พระผู้ใหญ่ยังอยู่ในลักษณะที่เป็นพระราชการคล้ายอยู่ใต้อาณัติระบบราชการ คณะสงฆ์ต้องเป็นอิสระ ไม่ควรพึ่งอาณาจักรเช่นวังสมณศักดิ์ ท่านเห็นว่า ในขณะที่พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่หลายรูปประกาศว่าไม่ยุ่งกับการเมือง แต่ความจริงยังมีบางรูปที่สนับสนุนพรรคการเมืองอยู่ พระสงฆ์ไม่ควรสนับสนุนพรรคการเมือง พระสงฆ์ที่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ความประพฤติมักจะย่อหย่อนและเป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์ บทบาทที่สำคัญต่อสังคมที่พระสงฆ์ควรทำคือบทบาททางการศึกษา ซึ่งนอกจากการสอนแล้วพระสงฆ์ควรจะตั้งโรงเรียนขึ้นเองด้วยและใช้สื่อต่างๆให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2536 : 143 - 150) เห็นว่าควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์โดยมุ่งที่ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ กับรัฐและสังคม รัฐไม่ควรควบคุมคณะสงฆ์อย่างเต็มที่ รัฐควรจะถอยออกไปจากการครอบงำคณะสงฆ์ตั้งที่เป็นอยู่ การควบคุมดูแลคณะสงฆ์ต้องให้สังคมมีส่วนร่วมด้วย พระสงฆ์ต้องมีพลังในการตอบโต้ท้าทายแต่ต้องตอบโต้ท้าทายอย่างสร้างสรรค์โดยใช้ปัญญา คณะสงฆ์ควรจัดการศึกษาโดยเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐ แต่ไม่ควรแยกออกจากการศึกษาของฆราวาสอย่างเด็ดขาดและทำให้วัดเป็นศูนย์กลางเครือข่ายของการเรียนรู้ อีกทั้งท่านยังเชื่อว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีอุดมคติและอุดมคติที่เป็นรูปธรรมนั้นคือพระสงฆ์หรือวิถีชีวิตของพระสงฆ์

สมบุญ สุธาส์ราญ (2534 : 32 – 33) เห็นว่า พระสงฆ์ต้องไม่เป็นเครื่องจักรกลให้รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือเพื่อวัตถุประสงค์ มิฉะนั้น อิศรภาพของพระสงฆ์ในการประกอบกิจการต่างๆจะถูกจำกัด พระสงฆ์น่าจะมีบทบาทในแผนพัฒนาแห่งชาติ ตราบใดที่สถาบันสงฆ์ ยังได้รับการอุปถัมภ์จากอำนาจทางการเมือง สถาบันสงฆ์ก็จะถูกควบคุมอย่างใกล้ชิด จึงยากที่จะมีอิสระในการบริหาร การกำหนดนโยบาย วิธีการและสาระของการตีความคำสอนและหลักการของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ควรใช้พลังแห่งของสถาบันสงฆ์นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมที่น่าปรารถนา

สุนัย เศรษฐบุญสร้าง (2534 : 82 – 83) เห็นว่า ศาสนากับการเมือง ไม่อาจแยกจากกันได้ เพราะการที่สถาบันศาสนาไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แท้จริงก็คือยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ในอีกรูปลักษณะหนึ่ง เนื่องจากการอยู่นิ่งเฉยเท่ากับเป็นการยอมรับโดยุษฎีที่จะให้ความสนับสนุนและความชอบธรรม

กับฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าในทางการเมืองภายใต้บริบทของสังคมในขณะนั้นนั่นเอง วิธีการเช่นนี้ไม่ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมเลย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่สถาบันศาสนาจะต้องยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางที่จะช่วยชักนำให้สถาบันทางการเมืองได้พัฒนาไปสู่ทิศทางที่ถูกต้องตามธรรม

หลังเหตุการณ์นองเลือดในเดือนพฤษภาคม 2535 ได้จุดกระแสให้สาธารณชนต้องการปฏิรูปการเมือง ซึ่งต่อมาปรากฏผลเป็นรูปธรรมด้วยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 ซึ่งมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ ยกฐานะบทบาทและกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนขึ้นมาอย่างเป็นทางการโดยผ่านบทบัญญัติเรื่องสิทธิต่างๆ เพื่อช่วยถ่วงดุลอำนาจของนักการเมืองและพรรคการเมือง

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการสื่อให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างชนชั้นนำและประชาชนที่ชัดเจนระหว่างการใช้อำนาจและการกำหนดให้ประชาชนยอมทำตามทั้งเต็มใจและไม่เต็มใจ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อระบบประชาธิปไตยในที่สุด แต่ทางแก้สำหรับการถ่วงดุลอำนาจระหว่างชนชั้นนำกับประชาชนคือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้นโดยการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนนั่นเอง

และในขณะเดียวกัน งานวิจัยชิ้นนี้ ก็ได้มีการศึกษาถึงสิทธิเสรีภาพในความเป็นจริงซึ่งพระสงฆ์โดยความเป็นประชาชนในประเทศไทยจะต้องมีและสามารถใช้และแสดงความคิดเห็นได้โดยที่ไม่ขัดต่อหลักรัฐธรรมนูญ ซึ่งในประเด็นนี้ ก็มีนักวิชาการได้กล่าวไว้หลายลักษณะถึงการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ดังต่อไปนี้

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (วินัย ผลเจริญ 2545 : 23 – 24 ; อ้างอิงจากพระธรรมปิฎก. 2546 . สิทธิเสรีภาพในทัศนะของพระพุทธศาสนา . หน้า 22 – 25) ได้กล่าวว่า เสรีภาพหมายถึง อำนาจของบุคคลในอันที่จะกระทำในสิ่งที่ตนประสงค์จะกระทำและที่จะไม่กระทำในสิ่งที่ตนไม่ประสงค์จะกระทำ เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลที่อยู่เหนือตนเอง แต่กฎหมายก็มีการกำหนดหน้าที่ไว้ด้วย หน้าที่บางอย่างแม้ไม่ประสงค์จะกระทำก็จำเป็นต้องกระทำ เพราะหากไม่กระทำถือเป็นความผิดที่อาจได้รับการลงโทษด้วย

การที่เรามีโอกาสที่จะเข้าถึงประโยชน์ที่ตนจะพึงได้จากระบอบการปกครองแบบนี้ ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์นี้มีประโยชน์อะไรที่เราจะพึงได้ เราอยู่ในสังคมนี้เราก็ควรเข้าถึงประโยชน์นั้นโดยสม่ำเสมอกับผู้อื่น ไม่ใช่ถูกกด ถูกบีบไว้ หรือถูกปิดกั้นมิให้ได้รับประโยชน์นั้น ถ้าบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้นในสังคมนี้เข้าถึงประโยชน์นั้น แต่คนอื่นเข้าถึงไม่ได้ อย่างนี้ก็เรียกว่าคนทั่วไปไม่มีเสรีภาพ การมีเสรีภาพคือการที่แต่ละคนมีโอกาสที่จะเข้าถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นร่วมกัน โอกาสอย่างนี้เรียกว่าโอกาสที่จะเสวยผลซึ่งเป็นเรื่องของรายได้

การที่เรามีเสรีภาพคือการที่เราสามารถเอาศักยภาพของเราไปทำประโยชน์ให้แก่สังคมของเราไปเป็นส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ แต่ละคนนี้มีความสามารถ แต่ละคนมีสติปัญญา แต่ถ้าเขาไม่มีเสรีภาพ

เขาไม่สามารถพูด ไม่สามารถแสดงออก ไม่สามารถให้ความคิดเห็น เขาก็ไม่สามารถเอาสติปัญญาของตนไปช่วยสังคมได้ สังคมก็ไม่ได้ประโยชน์จากศักยภาพที่บุคคลนั้นๆ มีอยู่ การปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยไม่มีเสรีภาพจะมีลักษณะปิดกั้นสติปัญญาของมนุษย์หรืออย่างน้อยก็ไม่ให้โอกาส ไม่รู้จักใช้ศักยภาพของมนุษย์ ทำให้ความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ไม่เป็นประโยชน์แก่สังคมเท่าที่ควร

การอยู่ร่วมกับสังคมจำเป็นจะต้องมีระเบียบวินัยเป็นเครื่องกำกับควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม คนเราจึงไม่สามารถทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ เพราะการทำอะไรตามใจชอบอาจจะเป็นการละเมิดเสรีภาพของคนอื่นได้ สังคมจะพัฒนาได้ก็ต่อเมื่อคนในสังคมเข้าใจเสรีภาพอย่างถูกต้องและใช้เสรีภาพภายใต้เงื่อนไขสังคม การใช้กฎหมายหรือกฎหมายข้อบังคับมาฝักวินัยให้คนมีศีลนี้ มีวิธีที่จะทำให้ได้ผลได้โดยไม่ต้องไม่ให้อยู่แค่เป็นการใช้อำนาจบีบบังคับและลงโทษ แต่ต้องให้จิตใจของคนเกิดความรู้สึกสำนึกว่าเป็นการฝึกโดยให้เขาเข้าใจมองเห็นเหตุผลและประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับนั้นๆ ความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการฝึกนี้จะทำให้เขาเกิดมีความพึงพอใจหรือความเต็มใจขึ้นมาในระดับหนึ่งที่จะทำตาม และก็ทำให้ได้ผล ซึ่งก็คือทำให้เข้าสู่ระบบ การศึกษาที่แท้จริง

เสรีภาพในฐานะที่เป็นหลักการอย่างหนึ่งของประชาธิปไตย ย่อมมีความหมายที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของประชาธิปไตย ประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองอย่างหนึ่ง การปกครองทุกอย่างมีความมุ่งหมายเพื่อจัดสรรสังคมให้อยู่ดีมีสันติสุข เราเห็นว่าประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุเป้าหมายนี้ เราจึงตกลงกันให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนร่วมกันปกครองโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองนั้น และเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครอง เราจึงต้องการให้ประชาชนมีเสรีภาพ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้น สามารถนำเอาสติปัญญาความรู้ความสามารถของเขาออกมาช่วยสร้างสรรค์สังคม

วัฒน์ (50 – 52 : 2538) กล่าวว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนจะต้องมีและได้รับจากรัฐบาลและเพื่อเป็นการคุ้มครองไม่ให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งในการกรณีการห้ามพระเทศน์การเมือง ได้กล่าวถึงสิทธิไว้อย่างชัดเจนว่า สิทธิคือ สิ่งที่ประชาชนจะได้รับตามที่กฎหมายรับรองและให้การคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับปัจจุบัน ส่วนเสรีภาพคือสิ่งที่ประชาชนสามารถกระทำได้แต่ต้องไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือไม่ขัดต่อกฎหมาย เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น คือการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันงาม

Manoj Sanjaya กล่าวไว้ ในงานวิจัยว่าด้วยการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาและบทบาทหน้าที่สำหรับการพัฒนาทางการเมือง ในปี 1956 ได้กล่าวถึงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาทำให้ประชาชนในประเทศมีความสนใจมากขึ้น พร้อมกันนั้นยังได้รับการสนับสนุนจาก

ชนชั้นนำทางการเมืองคือนายกรัฐมนตรีด้วย แต่อย่างไรก็ตาม แนวทางการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา ได้นำไปสู่การสร้างฐานอำนาจเผด็จการทางการเมืองของชนชั้นนำ และนำไปสู่การตั้งคำถามถึงความบริสุทธิ์ใจในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา

การเข้ามาเกี่ยวข้องของชนชั้นนำเป็นการแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของตนเองเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองทำให้เป้าหมายของส่วนรวมไม่สามารถประสบผลอย่างที่ต้องการได้¹²

เมื่อวิเคราะห์ถึงงานวิจัยฉบับนี้ จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนามีความโดดเด่นในเรื่องการประสาน แต่ชนชั้นนำทางการเมือง ก็เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ภารกิจทางพระพุทธศาสนามีความติดขัด และก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ การหลีกเลี่ยงการปะทะหรือโต้ตอบจะทำให้เส้นแบ่งระหว่างชนชั้นนำกับพระพุทธศาสนามีความปรองดองมากขึ้น

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งในปรากฏการณ์ที่เกิดจากการเทศน์ของพระสงฆ์ที่มีต่อการเมืองจะต้องให้ความสำคัญตรงประเด็นการใช้อำนาจของชนชั้นนำและความรุนแรงบนเส้นทางการเมือง กล่าวได้ว่า ความขัดแย้งหรือการยอมรับของชนชั้นนำทางการเมือง ขึ้นอยู่กับการดำเนินนโยบายทางพระพุทธศาสนาที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ทั้งในด้านความคิดและการแสดงออกต่อการบริหารงานของรัฐบาล แต่ถ้าหากพิจารณาในแง่ของประชาธิปไตย การแสดงออกใดๆของพระพุทธศาสนาอาจเป็นไปเพื่อความสันติในสังคม ดังนั้น ปฏิภิกขยาของชนชั้นนำทางการเมืองจึงเป็นเครื่องวัดถึงระดับความถูกต้องและความเหมาะสมของการดำเนินนโยบายตอบโต้

จากการสำรวจทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถมองเห็นว่า ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชนชั้นนำ มีผลกระทบที่สำคัญต่อการเทศน์ทางการเมืองค่อนข้างมาก ซึ่งผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการค้นหาข้อเท็จจริงต่อไป

¹² Sanjaya , Manoj . (2001) . (online) . *The Revival of Buddhism in Sri Lanka and the role it played in the 1956 political developments* . Available : [http : // wwwlib .umi.com / dissertations / citations](http://wwwlib.umi.com/dissertations/citations) . Retrieved March 20 , 2005 .

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือพระภิกษุสามเณร จำนวน 40,000 รูป จากทั้งหมดประมาณ 400 วัด ภายในเขตกรุงเทพมหานคร 50 เขต แบ่งเป็นฝั่งพระนคร 35 เขต ฝั่งธนบุรี 15 เขต (รายงานสถิติ ของสำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร . 2547 : 12)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระภิกษุสามเณร จำนวน ภายในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 396 รูป จากฝั่งพระนคร 4 เขต ฝั่งธนบุรี 2 เขต โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane . 1967)

สูตรที่ใช้ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

E = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง¹³

¹³ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ . (2546) . ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : สำนักพิมพ์ สามลดา . น. 140 - 141 .

โดย ประชากรที่เป็นพระภิกษุในวัดของกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 40,000 รูป และผู้วิจัย ต้องการสุ่มตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มร้อยละ 5

ขนาดของกลุ่มประชากรที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่ควรสุ่ม คือ

$$\begin{aligned} n &= \frac{40,000}{1 + 40,000(0.05)^2} \\ &= \frac{40,000}{101} \\ &= 396 \text{ รูป} \end{aligned}$$

ในการออกแบบเครื่องมือวิจัยเพื่อสุ่มตัวอย่างสำหรับการทำวิจัยเกี่ยวกับการห้ามพระเทศน์ การเมือง ผู้ศึกษาจะเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เลือกกรณี que คิดว่าสามารถเป็นตัวแทนของ ประชากรเป้าหมายได้ ซึ่งจะคิดจากจำนวนเขตแบบแบ่งชั้นภูมิที่ 10 % โดยคิดจากฝั่งพระนคร 35 เขต

$$\begin{aligned} \text{แทนสูตรที่ 10 \% ดังนี้ คือ } n &= \frac{N \times 10}{100} \\ n &= \frac{35 \times 10}{100} \end{aligned}$$

ดังนั้น ข้อมูลที่ต้องการ คือ 4 เขต เขตละ 66 รูป จำนวน 264 ตัวอย่าง ได้แก่ เขตพระนคร เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก และ เขตดุสิต ส่วนฝั่งธนบุรี 15 เขต ใช้สูตรแบบเดียวกัน โดยคำนวณในลักษณะดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนสูตรที่ 10 \% ดังนี้ คือ } n &= \frac{N \times 10}{100} \\ n &= \frac{15 \times 10}{100} \end{aligned}$$

ดังนั้น ข้อมูลที่ต้องการ คือ 2 เขต เขตละ 66 รูป จำนวน 132 ตัวอย่าง ได้แก่ เขตบางกอกใหญ่ และ เขตภาษีเจริญ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นและที่มาของการใช้อำนาจรัฐ
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีชนชั้นนำ ภาวะผู้นำ จริยธรรมของชนชั้นนำ และสิทธิเสรีภาพ
3. ศึกษาวิธีการและหลักเกณฑ์การสร้างแบบสอบถาม
4. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชนชั้นนำและแนวคิดของพระสงฆ์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
5. สร้างแบบสอบถามโดยสามารถจำแนกคำถามเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา ระดับการศึกษา
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อแนวคิดที่ก่อให้เกิดการแทรกแซงการเทศน์การเมือง โดยคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
6. นำแบบสอบถามที่ร่างเสร็จแล้ว ให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความชัดเจนในข้อคำถามและความสอดคล้องต่อตัวแปร
7. นำแบบสอบถามมาแก้ไขแล้วเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบแก้ไขอีกครั้ง เพื่อดูความถูกต้องของข้อคำถามทั้งหมด
8. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาซึ่งค่าเที่ยงตรงของค่า Alpha อยู่ที่ .79 และขอคำแนะนำ
9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขนำไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 รูป เพื่อตรวจสอบความชัดเจนในข้อคำถาม ผลการทดลองใช้พบว่า ในการตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจในเนื้อหา ในบางครั้งจึงต้องอธิบายให้เข้าใจถึงเหตุผลและเนื้อหาที่นำมาออกแบบสอบถาม
10. นำผลการทดลองใช้ไปรายงานผลกับประธานและกรรมการว่าเป็นอย่างไรบ้างพร้อมแนวทางปรับปรุงแก้ไข ประธานและกรรมการเห็นชอบแล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงเจ้าคณะเขต เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย จำนวน 6 เขต เพื่อขอความร่วมมือในแจกแบบสอบถามของผู้วิจัย
2. ผู้วิจัยประสานงานกับเลขาธิการของวัดที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย
3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามพระภิกษุตามแผนรในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน ถึง วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2549

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science) โดยวิเคราะห์ค่าดังต่อไปนี้
 - 1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ ได้แก่ อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2 ตอนที่ 2 แนวคิดที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดค่าคะแนนที่ 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
ค่อนข้างเห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ในการแปลค่าเฉลี่ย ถือเป็นเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์	เห็นด้วยน้อยที่สุด

- 1.3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อแนวคิดที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ จำแนกตามสถานภาพของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร

โดยใช้ F – test ถ้าหากพบความแตกต่างจะใช้การทดสอบเป็นรายคู่เพื่อพิจารณารายคู่ที่แตกต่างกัน โดยหากพบความแปรปรวนกลุ่มเท่ากันจะใช้วิธีของ Sheff'e หากความแปรปรวนกลุ่มไม่เท่ากันจะใช้วิธีของ Dunnett T3

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05

2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป คือ อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ

2.2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อแนวคิดที่มีผลต่อการแทรกแซงการ แสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ จำแนกตามสถานภาพของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ย
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติข้างอิง (Analysis of Variance : Anova)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวน และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามจำนวน และ ค่าร้อยละ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานครต่อความคิดเห็นเรื่องการแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์ ได้แก่ อายุ พรรษา ระดับการศึกษา โดยแจกแจงจำนวนและค่าร้อยละตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละ สถานภาพพระภิกษุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
20 – 24	116	29.3
25 – 29	104	26.3
30 – 34	62	15.7
35 ขึ้นไป	114	28.8
2. พรรษา		
1 – 3	130	32.8
4 – 6	82	20.7
7 – 9	50	12.6
10 ขึ้นไป	134	33.8
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	46.0
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	54.0

จากตารางพบว่า ข้อมูลทั่วไปของพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า

1. อายุ โดยเฉลี่ยของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 396 ตัวอย่าง
อายุระหว่าง 20 - 24 ปี มากที่สุด โดยมีจำนวน 116 รูป คิดเป็นร้อยละ 29.3
รองลงมา อายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 114 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.8 ถัดมาคือ อายุระหว่าง
25 - 29 ปี จำนวน 104 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.3 และ อายุระหว่าง 30 - 34 ปี จำนวน 62
รูป คิดเป็นร้อยละ 15.7 ตามลำดับ
2. พรรษา โดยเฉลี่ยของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 396 ตัวอย่าง
พรรษา เฉลี่ย 10 ขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คือ 134 รูป คิดเป็นร้อยละ 33.8
รองลงมา คือ พรรษา เฉลี่ย 1 - 3 มีจำนวน 130 รูป คิดเป็นร้อยละ 32.8 พรรษา เฉลี่ย 4 - 6
จำนวน 82 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.7 พรรษา เฉลี่ย 7 - 9 จำนวน 50 รูป คิดเป็นร้อยละ 12.6
3. ระดับการศึกษา โดยเฉลี่ยของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 396 ตัวอย่าง
พระภิกษุที่มีระดับการศึกษามากที่สุด คือ ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 214 รูป คิดเป็น
ร้อยละ 54.0 และ ต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยกว่า คือ 182 รูป คิดเป็นร้อยละ 46.0

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. สมมติฐานที่ 1 คุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำมามีผลต่อการแทรกแซงการแสดง
ความคิดเห็นของพระสงฆ์

โดยใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) ซึ่งการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะปฏิเสธสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน จะยอมรับสมมติฐานก็ต่อเมื่อ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 หมายความว่า จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

ตารางแสดงคุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำกับการแทรกแซงทางการเมือง

ตาราง 2 อาชีพของชนชั้นนำ

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.49	.982	1.566	.197
25 - 29	104	3.48	1.033		
30 - 34	62	3.18	1.124		
35 ขึ้นไป	114	3.53	1.214		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.43	1.034	.052	.984
4 - 6	82	3.44	1.067		
7 - 9	50	3.50	1.147		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.46	1.075	.041	.840
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.44	1.106		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ เพศ และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับนักการเมืองที่เคยมีอาชีพเป็นนักธุรกิจจะเข้ามาแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์มากกว่านักการเมืองที่เคยมีอาชีพอื่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ระดับการศึกษาของชนชั้นนำ

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.53	1.176	.336	.799
25 - 29	104	3.49	1.005		
30 - 34	62	3.55	1.224		
35 ขึ้นไป	114	3.39	1.259		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.41	1.205	2.050	.106
4 - 6	82	3.45	.996		
7 - 9	50	3.86	1.125		
10 ขึ้นไป	134	3.43	1.217		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.50	1.091	.078	.781
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.47	1.224		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ เพศ และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อความคิดเห็นต่อนักการเมืองที่มีการศึกษาสูงจะเข้ามาแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์มากกว่านักการเมืองที่มีการศึกษาน้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ความมีอัตตาของชนชั้นนำ

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.57	1.049	.996	.395
25 - 29	104	3.64	1.123		
30 - 34	62	3.56	1.081		
35 ขึ้นไป	114	3.80	1.191		
2. พรรษา					
1 - 3	13	3.56	1.086	.632	.595
4 - 6	82	3.62	1.062		
7 - 9	50	3.74	1.103		
10 ขึ้นไป	134	3.73	1.184		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.64	1.156	.034	.854
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.66	1.083		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อนักการเมืองที่มีอัตตาสูงจะเข้ามาแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ได้มากกว่านักการเมืองที่มีอัตตาน้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ตาราง 5 การอบรมกล่อมเกลารองชนชั้นนำ

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.19	1.179	.132	.941
25 - 29	104	3.13	1.077		
30 - 34	62	3.24	1.289		
35 ขึ้นไป	114	3.17	1.275		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.12	1.168	.611	.609
4 - 6	82	3.30	1.074		
7 - 9	50	3.26	1.192		
10 ขึ้นไป	134	3.11	1.296		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.20	1.241	.130	.718
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.15	1.159		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุ
 ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อนักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลามากกว่านักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลาน้อยกว่า
 จะมีการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นได้มากกว่านักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลาน้อยกว่า
 น้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 ความมีอคติของชนชั้นนำ

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.76	1.132	1.560	.199
25 - 29	104	3.77	1.081		
30 - 34	62	4.00	1.024		
35 ขึ้นไป	114	4.01	1.148		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.78	1.143	1.787	.149
4 - 6	82	3.72	1.057		
7 - 9	50	4.06	1.096		
10 ขึ้นไป	134	3.99	1.104		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.81	1.204	1.104	.294
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.93	1.023		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อนักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลามาจากครอบครัวดี จะมีการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นได้มากกว่านักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลามาจากครอบครัวน้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. สมมติฐาน ที่ 2 ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการตัดสินใจแทรกแซง การแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่แตกต่างกัน

ตารางแสดงลักษณะภาวะผู้นำกับการแทรกแซงทางการเมือง

ตาราง 7 การเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงความคิดเห็น

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	2.90	1.483	1.766	.153
25 - 29	104	2.43	1.453		
30 - 34	62	2.58	1.510		
35 ขึ้นไป	114	2.64	1.625		
2. พรรษา					
1 - 3	130	2.80	1.537	.848	.468
4 - 6	82	2.49	1.390		
7 - 9	50	2.52	1.542		
10 ขึ้นไป	134	2.66	1.590		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	2.55	1.557	1.350	.246
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	2.73	1.498		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อผู้นำที่ดี คือ ผู้นำที่ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 การแสดงความคิดเห็นโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	4.06	1.129	1.858	.136
25 - 29	104	4.28	1.047		
30 - 34	62	4.26	1.085		
35 ขึ้นไป	114	4.39	1.009		
2. พรรษา					
1 - 3	130	4.18	1.082	2.474	.061
4 - 6	82	4.11	1.089		
7 - 9	50	4.60	.857		
10 ขึ้นไป	134	4.25	1.102		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	4.29	1.017	.550	.459
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	4.21	1.115		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อผู้นำที่ดีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 การแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีอาการจำกัดขอบเขต

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.75	1.046	.977	.404
25 - 29	104	3.93	1.036		
30 - 34	62	4.00	.958		
35 ขึ้นไป	114	3.82	1.154		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.75	1.059	.874	.469
4 - 6	82	3.85	1.020		
7 - 9	50	3.94	1.132		
10 ขึ้นไป	134	3.94	1.067		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.82	1.052	.353	.553
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.89	1.073		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อผู้นำที่ดีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีอาการจำกัดขอบเขต ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สมมติฐานที่ 3 จริยธรรมชนชั้นนำมีอิทธิพลต่อการแทรกแซง การแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์

ตารางแสดงจริยธรรมชนชั้นนำกับการแทรกแซงทางการเมือง

ตาราง 10 จริยธรรมกับการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	4.52	.639	1.355	.256
25 - 29	104	4.36	.787		
30 - 34	62	4.53	.718		
35 ขึ้นไป	114	4.50	.641		
2. พรรษา					
1 - 3	130	4.48	.638	.162	.922
4 - 6	82	4.44	.755		
7 - 9	50	4.52	.762		
10 ขึ้นไป	134	4.46	.690		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	4.42	.690	2.088	.149
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	4.52	.697		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อผู้นำที่มีจริยธรรมสูงจะมีการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่นน้อย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 การแทรกแซงการกระทำของบุคคลกับการคำนึงถึงผลประโยชน์

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	4.84	.372	.970	.407
25 - 29	104	4.86	.353		
30 - 34	62	4.92	.275		
35 ขึ้นไป	114	4.89	.319		
2. พรรษา					
1 - 3	130	4.83	.376	.853	.466
4 - 6	82	4.89	.315		
7 - 9	50	4.90	.303		
10 ขึ้นไป	134	4.88	.325		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	4.87	.339	.001	.976
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	4.87	.338		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อการแทรกแซงการกระทำของบุคคลใด ๆ ก็ตาม ผู้นำควรคำนึงถึง ประโยชน์ที่จะตกแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สมมติฐานที่ 4 การห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นการลดรสนิยม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์

ตารางแสดงการลดรสนิยมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ตาราง 12 การจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.26	1.202	1.885	.132
25 - 29	104	3.63	1.167		
30 - 34	62	3.53	1.277		
35 ขึ้นไป	114	4.09	4.608		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.32	1.228	1.669	.173
4 - 6	82	3.45	1.156		
7 - 9	50	3.72	1.246		
10 ขึ้นไป	134	4.02	4.275		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.72	3.717	.325	.569
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.57	1.268		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อการห้ามพระเทศน์การเมืองการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 การวัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.56	1.113	2.364	.071
25 - 29	104	3.76	1.119		
30 - 34	62	3.58	.984		
35 ขึ้นไป	114	3.91	1.118		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.65	1.062	.527	.664
4 - 6	82	3.68	1.153		
7 - 9	50	3.68	1.253		
10 ขึ้นไป	134	3.81	1.056		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.62	1.154	2.883	.090
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.80	1.052		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของรัฐบาลขัดกับ สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 ความมั่นคงของรัฐกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ตัวแปร	N	Mean	S.D.	F- test	Sig.
1. อายุ					
20 - 24	116	3.26	1.112	1.345	.259
25 - 29	104	3.29	1.076		
30 - 34	62	3.34	1.173		
35 ขึ้นไป	114	3.54	1.206		
2. พรรษา					
1 - 3	130	3.25	1.109	.964	.410
4 - 6	82	3.29	1.036		
7 - 9	50	3.48	1.092		
10 ขึ้นไป	134	3.46	1.248		
3. ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่าปริญญาตรี	182	3.27	1.141	2.068	.151
ปริญญาตรีขึ้นไป	214	3.43	1.140		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า อายุ พรรษา และระดับการศึกษาของพระภิกษุในเขต กรุงเทพมหานคร ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำควรให้ความสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐมากกว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการแทรกแซงของรัฐบาลต่อการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ โดยสรุปผลการศึกษาวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงคุณสมบัติส่วนบุคคลที่มีผลต่อการแทรกแซงทางการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
2. เพื่อศึกษาถึงภาวะผู้นำที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจแทรกแซงที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาถึงจริยธรรมชนชั้นนำที่มีอิทธิพลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
4. เพื่อศึกษาถึงสิทธิเสรีภาพของพระสงฆ์ต่อการแสดงความคิดเห็น

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณสมบัติส่วนบุคคลมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
2. ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการตัดสินใจแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่แตกต่างกัน
3. จริยธรรมชนชั้นนำมีอิทธิพลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์
4. การห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นการลดรอนสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือพระภิกษุสามเณร จำนวน 40,000 รูป จากทั้งหมดประมาณ 400 วัด ภายในเขตกรุงเทพมหานคร 50 เขต แบ่งเป็นฝั่งพระนคร 35 เขต ฝั่งธนบุรี 15 เขต (รายงานสถิติ ของสำนักงานเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร . 2547 : 12)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระภิกษุสามเณร จำนวน ภายในเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 396 รูป จากฝั่งพระนคร 4 เขต ฝั่งธนบุรี 2 เขต โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane : 1967)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์ จำแนกคำถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อแนวคิดที่ก่อให้เกิดการแทรกแซงการเทศน์

การเมือง โดยคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

4. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 ตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี จำนวน 6 เขต คือ เขตพระนคร เขตดุสิต เขตบางรัก เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางกอกใหญ่ เขตภาษีเจริญ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ในช่วงวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2549

5. การวิจัยครั้งนี้จะนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science Version 11.5) และมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ตอนที่ 1 นำแบบสอบถาม 396 ชุด มาวิเคราะห์ ถึงสถานภาพที่จำแนก ตามอายุ พรรษา การศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าร้อยละ

2. ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็น ต่อคุณสมบัติชนชั้นนำ ภาวะผู้นำ จริยธรรม ชนชั้นนำ และ สิทธิเสรีภาพ จำแนก ตามสถานภาพของพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ F – test ถ้าหากพบความแตกต่างจะใช้การทดสอบเป็นรายคู่ เพื่อพิจารณารายคู่ที่แตกต่างโดยหากพบความแปรปรวนกลุ่มเท่ากันจะใช้วิธี ของ Sheff'e หากความแปรปรวนกลุ่มไม่เท่ากัน จะใช้วิธี ของ Dunnett T3

สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบคุณสมบัติของชนชั้นนำที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น จำแนกความคิดเห็นตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ โดยมีระดับความคิดเห็นจากพระภิกษุผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ชนชั้นนำที่มีอคติสูงจะมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ ชนชั้นนำที่มีอคติต่ำจะมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นน้อยกว่า ในส่วนอาชีพและการศึกษาของชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นใกล้เคียงกัน และการอบรมกล่อมเกลாத่างสังคมของชนชั้นนำจะมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

จำแนกความคิดเห็นตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่แตกต่างกันย่อมจะส่งผลต่อการแทรกแซงที่ต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้นำที่ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงความคิดเห็นเป็นผู้นำที่มีผลต่อการแทรกแซงมากกว่า ผู้นำที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งมีผลต่อการแทรกแซงมากกว่า ผู้นำที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่มีกีดกันขอบเขต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบจริยธรรมชนชั้นนำมีอิทธิพลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์

จำแนกความคิดเห็นตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในการแทรกแซงการกระทำของบุคคลใดๆก็ตาม ชนชั้นนำที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมาก่อนประโยชน์ส่วนรวมจะมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นมากกว่า แนวคิดเรื่องชนชั้นนำที่มีจริยธรรมน้อยมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบการห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นการลดรอนสิทธิเสรีภาพในการแสดงความ

คิดเห็นของพระสงฆ์ จำแนกความคิดเห็นตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือพระภิกษุภายในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า การห้ามพระเทศน์การเมือง เป็นการลดรอนสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นขัดกับสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากกว่า การห้ามพระเทศน์การเมือง ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและมากกว่าเหตุผลเพื่อการรักษาความมั่นคงแห่งรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้
คุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำจากการวิจัยพบว่า พระภิกษุสามเณรโดยรวมมีความเห็นว่

1. อคติของชนชั้นนำมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอคติเป็นเรื่องของความลำเอียงในการที่จะรักษาผลประโยชน์ส่วนตน

ซึ่งจุดมุ่งหมายของชนชั้นนำในการใช้อคติก็คือ การพยายามที่จะล้มล้างบุคคลหรือแนวคิดซึ่งไม่ตรงกับแนวทางหรือนโยบายของตนเองให้ออกไปจากระบบ หมายถึง การใช้ความยุติธรรมในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นทำให้เกิดการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ในที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของพระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล) (2547 : 34) ที่พบว่า ผู้นำที่มีความลำเอียงเพราะความโกรธพยาบาทหรือเกลียดชัง มักจะทำให้องค์การเกิดความเสียหาย สังคมและประเทศชาติก็พลอยเสื่อมไปด้วย ชัดแย้งกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารบ้านเมือง

ด้าน ความมีอัตตาของชนชั้นนำ พบว่า ชนชั้นนำมีแนวคิดต่อการวางตนของพระสงฆ์ว่าไม่ถูกต้อง อาจเป็นเพราะมีความยึดมั่นในตนเองเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองคิดมากจนเกินไปทั้งที่ในความเป็นจริงจากการสอบถามความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างพบว่า พระสงฆ์มีการวางตนทางการเมืองที่ถูกต้อง แต่จากการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการห้ามพระเทศน์การเมือง พบว่า การเทศน์ของพระสงฆ์กระทบผลประโยชน์ของผู้นำ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดสอดคล้องกับแนวคิดของ Jane M. Howell (1992 : 45) ที่ว่าผู้นำที่มีอัตตาสูง ใช้อำนาจเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน และไว้วางใจมาตรฐานคุณธรรมภายนอกเพื่อสนองผลประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธทาส อินฺทปญฺโญ (2547 : 220) ที่พบว่า นักการเมืองที่อ้างเรื่องของชาติและโลก ในความเป็นจริง ก็คือ นักการเมืองที่สร้างเจตนารมณ์และผลของการปฏิบัติให้เอื้อประโยชน์เพื่อพรรคและกลุ่มของตนเองเท่านั้น

ด้านการศึกษาของชนชั้นนำ พบว่า ยิ่งมีการศึกษาสูงมากเท่าไรก็ยิ่งจะมีผลอย่างสูงต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นเพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ซึ่งในการศึกษาโดยส่วนใหญ่พบว่ามีการยึดมั่น ยึดในตำราทฤษฎีและ อุดมคติ ยิ่งเรียนมากเท่าไร ยิ่งหลวมตัวมากเท่าไร ก็จะเป็นทางสติปัญญาเท่านั้น หมายความว่า ระดับการศึกษาสูงของชนชั้นนำมีผลอย่างสูงที่ทำให้ชนชั้นนำมีความยึดมั่นในความรู้ของตนเองและการตัดสินใจก็เกิดมาจากปัจจัยด้าน การศึกษาที่มีความยึดมั่นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ จุมพล หนีมพานิช (2547 : 108) ที่พบว่า การศึกษาเป็นความรู้ในฐานะอำนาจ อันหมายถึง บุคคล ทีม หรือแผนกที่เป็นเจ้าของความรู้ที่สำคัญที่สามารถทำให้เป้าหมายขององค์การที่ตั้งไว้บรรลุผล ดังนั้น บุคคลใดหรือทีมใดก็ตามที่อยู่ในตำแหน่งที่สามารถควบคุมข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินการขององค์การในปัจจุบัน สามารถพัฒนาข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือก

หรือมีความรู้เกี่ยวกับแผนหรือเหตุการณ์ในอนาคต ถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจอันยิ่งใหญ่ที่สามารถส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการกระทำของบุคคลอื่นได้ ในแง่ต่างๆที่เกิดขึ้น

ด้านอาชีพของชนชั้นนำ พบว่า อาชีพที่มีผลต่อการแทรกแซงมากโดยอาชีพนักวิชาการเป็นอาชีพที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด อาจเป็นไปได้ว่า โดยส่วนใหญ่ นักวิชาการมักเต็มไปด้วยความรู้ และ ทฤษฎี ที่พยายามจะนำเสนอให้บุคคลอื่นเชื่อตามถึงแม้ว่าจะไม่เต็มใจ นักการเมืองในลักษณะนี้จึงส่งผลต่อการแทรกแซงในด้านครอบงำความรู้ของบุคคลอื่น

ด้านอาชีพตำรวจ พบว่า มีผลต่อการแทรกแซงใน ระดับปานกลางถึงระดับมากแต่อาชีพตำรวจมักจะเป็นไปในเชิงของการปิดบังซ่อนเร้นเพื่อชุกซ่อนผลประโยชน์ที่จะเกิดกับตนเองและพวกพ้อง เพราะอาชีพของตำรวจเป็นเรื่องของความสัมพันธ์และการรักษากฎหมาย ดังนั้นชนชั้นนำที่มีอาชีพตำรวจจึงเข้าแทรกแซงโดยการ อ้างถึงการดำเนินการทางกฎหมาย

แต่ในขณะเดียวกัน อาชีพนักธุรกิจก็ส่งผลต่อการแทรกแซงในระดับสูงเหมือนกัน คือ ชนชั้นนำที่มีอาชีพนักธุรกิจมักจะใช้แนวคิดเรื่องผลได้ผลเสียและคุณค่าทางตัวเลขเศรษฐกิจมาเป็นเครื่องวัดในการตัดสินใจแทรกแซง ดังนั้น อาชีพนักธุรกิจจึงส่งผลต่อการแทรกแซงในด้านการรักษาผลประโยชน์ของพวกพ้องหรือกลุ่มของตนมาก่อน

อาชีพที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ อาชีพทหาร จากประวัติศาสตร์ด้านการเมืองจะพบว่า ส่วนใหญ่นายทหารมักจะเข้าแทรกแซงการเมืองเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย โอกาสที่ทหารจะเข้าแทรกแซงจึงเป็นเรื่องของการรักษาความสงบเรียบร้อย ดังนั้น อาชีพทหารจึงมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์น้อย

โดยรวม จากแนวคิดเรื่องการวางตัวที่ถูกต้องของพระสงฆ์ ดังนั้น การแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ จึงเป็นเรื่องของนักธุรกิจมากกว่าที่จะเป็นอาชีพอื่น

ส่วนการอบรมกล่อมเกลாத่างสังคัม พบว่า ชนชั้นนำมีการอบรมกล่อมเกลาท่างสังคัมน้อยจึงทำให้เกิดการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นเรื่องของการสั่งสมและอบรมพฤติกรรมมาอย่างต่อเนื่อง ภาษาธรรมะ เรียกว่า พฤติกรรมเคยชิน สอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2541 : 203) ที่พบว่า คนเราอยู่ด้วยพฤติกรรมที่เคยชินแทบทั้งสิ้น เขาจะแสดงออก กระทำ หรือมีปฏิภิกิริยาต่อสิ่งใดๆ ไม่ว่าจะเป็สิ่งแวดล้อมทางสังคัม หรือทางวัตถุ ถ้าเมื่อใดพฤติกรรมลงตัวก็จะกลายเป็นพฤติกรรมเคยชิน เกิดความยึดติด พอใจ มีความโน้มเอียงที่จะเข้าข้างพฤติกรรมนั้นๆ และรู้สึกเป็นปฏิกฤษต์ต่อพฤติกรรมแบบอื่น ดังนั้น การอบรมกล่อมเกลาท่างสังคัมน้อยจึงมีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์อย่างสำคัญ

2. ภาวะผู้นำ พบว่า ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งจากการจัดอันดับภาวะผู้นำที่มีผลต่อการแทรกแซงมากที่สุด เป็นเครื่องยืนยันถึงระดับของภาวะผู้นำแบบ

เผด็จการได้ดี พร้อมกันนี้ ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการแทรกแซงมากที่สุด ก็ปรากฏภาวะผู้นำแบบเผด็จการ เพราะ ลักษณะของภาวะผู้นำแบบนี้ จะไม่มีรับการปรึกษาหารือจากพระสงฆ์หรือรับฟังความคิดเห็นของพระสงฆ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Richard M. Hodgetts (1998 : 345) ที่ว่า ผู้นำแบบนี้ชอบใช้อำนาจเด็ดขาด ไม่ค่อยยอมปรับตัวมีความเห็นเป็นตัวของตัวเองมากเกินไป ทนไม่ได้ที่ใครมีความเห็นไม่ตรงกับตนเอง ไม่นิยมใช้หลักเหตุผลในการดำเนินการ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชามีลักษณะจากบนลงล่าง

ด้านภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย พบว่า ไม่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น เพราะภาวะผู้นำแบบนี้ จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ทำลงไป รู้จักประนีประนอม ไม่ชอบตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งด้วยการใช้คำสั่งรุนแรง อดทนรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง การมอบหมายอำนาจหน้าที่มีการเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานได้เสนอความคิดเห็นหรือคำแนะนำต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม เพราะต้องการให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ส่วนภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม พบว่า ไม่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นเช่นเดียวกัน แต่ภาวะผู้นำแบบนี้ จะมีการปล่อยให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีอำนาจกระทำการใดๆตามใจชอบ ไม่มีหลักการควบคุมดูแล และไม่ได้สร้างเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นถูกมอบหมายให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาตัดสินกันเองอย่างเต็มที่ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอาจจะได้รับสิทธิในการเสนอความคิดเห็น กำหนดนโยบายเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรืออาจจะจัดทำแผนงานต่างๆได้ตามชอบใจ ไม่พยายามมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่ออกความคิดเห็นและไม่พยายามประเมิน

ด้วยเหตุนี้ ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด จึงหมายถึงภาวะผู้นำแบบเผด็จการ

3. จริยธรรมชนชั้นนำ พบว่า มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น โดยการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการห้ามพระเทศน์การเมืองนั้น ทำให้มองเห็นว่า ชนชั้นนำไม่มีจริยธรรม ส่งผลทำให้เกิดการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นมาก โดยชนชั้นนำที่ไม่มีจริยธรรมจะมุ่งรักษาผลประโยชน์ของตน โดยไม่สนใจถึงประโยชน์ที่บุคคลอื่นควรจะได้รับ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bruce J. Avolio (1992 : 44) พบว่า ผู้นำที่ไม่มีจริยธรรม จะทำอะไรเพื่อตนเองและพวกพ้อง

ดังนั้น ชนชั้นนำที่นึกถึงประโยชน์ส่วนตนจึงเป็นบุคคลที่ไม่มีจริยธรรมหรือมีจริยธรรมน้อยซึ่งจะส่งผลต่อการห้ามพระเทศน์การเมืองมากขึ้นในท้ายที่สุด

4. การจำกัดสิทธิเสรีภาพ พบว่า การห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพที่ไม่สอดคล้องตามหลักรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2540 ใจความว่า "การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ " เพราะในความเป็นจริง พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่อย่างถูกต้องในการวางตนทางการเมืองอีกทั้งความคิดเห็นของพระสงฆ์ยังพบว่า การห้ามพระเทศน์เป็นการจำกัดเสรีภาพ ดังนั้น การใช้อำนาจของรัฐในการจำกัดสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ได้รับการปรึกษาหารือหรือรับฟังความคิดเห็นจากพระสงฆ์เลย สอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ (2544 : 27) ที่ว่าหลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นมีว่า สิ่งที่จะมาจำกัดสิทธิเสรีภาพได้นั้น สิ่งนั้นต้องผ่านการยินยอมหรือการบัญญัติออกมาจากประชาชน

พร้อมกันนี้ ยังพบว่า สิทธิขั้นพื้นฐานของพระสงฆ์อันหมายถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นถูกจำกัดเพราะจากการสำรวจความคิดเห็นพบว่า การใช้สิทธิและเสรีภาพของพระสงฆ์เพื่อการแสดงความคิดเห็นไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้หนึ่งผู้ใดหรือต่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น การห้ามพระเทศน์การเมืองจึงเป็นการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของพระสงฆ์อย่างแน่นอน

อนึ่งนั้น ยังมีข้อวิจักษณ์ที่ค้นพบว่า การห้ามพระเทศน์การเมืองไม่ใช่การรักษาความมั่นคงแห่งรัฐแต่เป็นความพยายามเพื่อลดรอนสิทธิเสรีภาพ เนื่องจากการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเป็นการรักษาความมั่นคงแห่งรัฐเพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขและพัฒนาประเทศร่วมกันกับฝ่ายบริหาร ดังนั้น การแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นจึงเป็นความขัดแย้งในการสร้างความมั่นคงแห่งรัฐ

เพราะเหตุที่กล่าวมาทั้งหมด การห้ามพระเทศน์การเมืองจึงเป็นการตัดสินใจที่ไม่สอดคล้องกับหลักรัฐธรรมนูญ และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของของพระสงฆ์ต่อการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อคุณสมบัติส่วนบุคคลของชนชั้นนำ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความมีอคติส่งผลอย่างสูงต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ เนื่องจากความมีอคติเกิดจากความไม่พอใจต่อแนวคิดหรือทัศนคติที่ไม่สอดคล้องกับการยอมรับของตน ดังนั้น ชนชั้นนำควรจะมีการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการยอมรับสำหรับบุคคลหรือลักษณะสังคมที่ตนเองไม่ชอบใจ สิ่งนี้จะช่วยสร้างความนิยมให้เกิดกับชนชั้นนำและมีประสิทธิผลต่อการบริหารต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความมีอคติ ส่งผลให้ชนชั้นนำเกิดความไม่พอใจต่อบุคคลหรือสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้การทำงานของชนชั้นนำขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลทำให้งานบางอย่างเกิดความล่าช้าอันเนื่องมาจากสาเหตุหลักคือการยึดมั่นถือมั่นในรูปแบบกฎเกณฑ์มาก

เกินไป โดยเฉพาะแนวความคิดเห็นที่ปรากฏออกจากพระสงฆ์ ดังนั้น ชนชั้นนำควรจะเปิดใจให้กว้างและพิจารณาถึงแนวคิดของผู้อื่น ยอมรับถึงความสามารถของผู้อื่นด้วย ซึ่งจะช่วยลดความยึดมั่น ถ้อยมั่นในแนวทางของตนมากเกินไป อีกทั้งยังเป็นการทำงานที่คล้องจองกับแนวคิดประชาธิปไตยด้วย

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า นักการเมืองที่มีอาชีพเป็นนักธุรกิจมักจะมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเข้าแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น การดำเนินการที่มีส่วนบั่นรอนความเชื่อมั่นของชนชั้นนำจะเข้าทำการแทรกแซงทันทีเพื่อมิให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์หรือรายได้ของตน ดังนั้น ชนชั้นนำ ควรให้ความสนใจในการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ เพื่อจะทำให้ชนชั้นนำมีประสิทธิภาพและ เกิดความเหมาะสมในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า นักการเมืองมีการศึกษาสูง ส่งผลต่อการแทรกแซงในระดับสูงเนื่องจากระดับการศึกษาทำให้ชนชั้นนำครอบครององค์ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและพยายามครอบงำแนวคิดชี้นำให้คนอื่นเชื่อตาม ดังนั้น ชนชั้นนำที่มีการศึกษาสูงควรจะมีการศึกษารวมๆ กันไปเพื่อทำให้การบริหารบ้านเมืองมีการยับยั้งชั่งใจ ลดปัญหาการคอร์รัปชันในหน่วยงาน การทำงานก็มีประสิทธิภาพ

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมกล่อมเกลாத่างสังคมน้อยทำให้เกิดการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากการอบรมกล่อมเกล่าเป็นพฤติกรรมที่ชนชั้นนำได้รับมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ชนชั้นนำจึงควรพยายามสั่งสมคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อลดทอนปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารงานของชนชั้นนำเอง พร้อมกันนี้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการคัดสรรบุคคลที่จะเข้ามาบริหารบ้านเมืองป้องกันปัญหาการแทรกแซงในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำ

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ คือรูปแบบที่มีผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ เพราะเป็นรูปแบบที่ไม่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและ การรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ดังนั้น ภาวะผู้นำแบบนี้จึงไม่ควรให้มีขึ้นในระบอบประชาธิปไตย แม้หากมี ต้องพยายามสอดส่องมิให้เกิดความหลงระเหิดในการใช้อำนาจของตนซึ่ง จะส่งผลเสีย ต่อสังคมโดยรวม

3. ข้อเสนอแนะต่อจริยธรรมของชนชั้นนำ

จากผลการวิจัยพบว่า รัฐบาลไม่มีจริยธรรม ไม่นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม นึกถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว สร้างความชอบธรรมให้กับตนเองหรือพวกพ้อง ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ส่งผลต่อการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ ดังนั้น รัฐบาลควรมีการปลูกฝังสำนึกสาธารณะ และอุดมการณ์ให้เกิดมีความห่วงแทนในผลประโยชน์ของชาติ ไม่ปมเพาะความเห็นแก่ตัว สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้จริยธรรมของชนชั้นนำมีเพิ่มมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะต่อสิทธิเสรีภาพ

จากผลการวิจัยพบว่า รัฐบาลดำเนินการแทรกแซงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพที่ขัดกับหลักรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการยินยอมจากพระสงฆ์และลัทธิอนสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์ในฐานะประชาชน ดังนั้น ประชาชนควรร่วมมือกันตรวจสอบการดำเนินการของรัฐบาลพร้อมกันนี้พระสงฆ์ควรทำหน้าที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาต่อไป เพื่อเรียกร้องถึงสิทธิเสรีภาพในอันจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความคิดเห็นที่มีต่อการเมืองของพระสงฆ์ เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเพื่อจะได้ทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายได้อย่างถูกต้องต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่มีต่อพระสงฆ์เพื่อที่จะทำให้พระสงฆ์เกิดการยอมรับและยินดีที่จะปฏิบัติตาม

3. ควรมีการศึกษาถึงการก่อตัวของนโยบายอันเกิดจากปัญหาที่มาจากพระสงฆ์ เพื่อจะได้รู้ต้นตอของปัญหาสำหรับการจัดการแก้ไขต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ฉลอง มาปรีดา . ผศ . (2537) . *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร* . วังบูรพา กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ไอเดียนสโตร์ .
- ชำนาญ มโนรม . (2535) . *สงครามศาสนา . วัดบวรนิเวศวิหาร* กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม
พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย .
- ประภิต กิตติวราหะ . ดร . (2546) . *ความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับการปกครอง
เศรษฐกิจ และสังคม . วารสารร่วมไททอง* : มหาวิทยาลัย เอเชียอาคเนย์ .
- ปรีชา ช่างขวัญยืน . (2538) . *ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก* . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย .
- ปรีชา ช่างขวัญยืน . (2540) . *ทรรศนะทางการเมืองของพระพุทธศาสนา* . กรุงเทพฯ .
: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย .
- นิธิ เขียวศรีวงศ์ . (2547 , 6 สิงหาคม) . *พระกับการเมือง . หนังสือพิมพ์ มติชน รายสัปดาห์* .
_____ . (2547) . *ห้ามพระเทศน์การเมือง* : มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน .
- พระภุชงค์ (นามแฝง) . (2539 , 30 ตุลาคม) . *กรอบของพระสงฆ์ในการเกี่ยวข้องกับการเมือง .
วารสารพุทธจักร . พระนคร* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- พระธรรมปิฎก (ป . อ . ปยุตโต) . (2539) . *รัฐกับพระพุทธศาสนา ถึงเวลาชำระแล้วหรือยัง .
พิมพ์ครั้งที่ 4* . กรุงเทพฯ . โรงพิมพ์ สหธรรมิก : มูลนิธิพุทธธรรม .
- พระธรรมปิฎก (ป . อ . ปยุตโต) . (2540) . *ธรรมบุญชีวิต* . กรุงเทพฯ : กองศาสนศึกษา
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ .
- พระราชธรรมนิเทศ (ระเบียบ วุฒินายก) . (2536) . *ธรรมาธิปไตย* . กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม
พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย .
- พระราชธรรมนิเทศ (ระเบียบ วุฒินายก) . (2536) . *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา* .
พระนคร กรุงเทพฯ : สภาการศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ .
- พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต) . (2545) . *สงฆ์กับการเมือง (บันทึกเหตุการณ์หน้า
รัฐสภา 5 - 20 กันยายน)* . พระนคร กรุงเทพฯ
โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย .
- พระศรีปริยัติโมลี และ พระกิตติศักดิ์ กิตติโสภโณ . (2547 , 21 กรกฎาคม) .
บทบาทพระกับการเมืองไทย กรณีการห้ามพระวิจารณ์การเมือง : กลุ่มเสขิยธรรม .

- พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) . (2535) . พุทธศาสนากับประชาธิปไตย .
 กรุงเทพฯ ฯ : คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา .
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) . (2548 , กันยายน) . พุทธวิธีบริหาร . กรุงเทพฯ ฯ .
 วารสารพุทธจักร : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- พุทธทาสภิกขุ . (2519) . ธรรมะกับการเมือง . พิมพ์ครั้งที่ 2 . หน้าสวนโมกข์ ไซยา :
 ธรรมทานมูลนิธิ .
- ไพศาล วิสาโล . พระ . (2546) . พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต .
 พิมพ์ครั้งแรก . กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิ สดศรี – สฤษดิ์วงศ์ .
- วินัย ผลเจริญ . พระมหา . (2547) . บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ . วารสารพุทธศาสนศึกษา
 . กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย .
- สามารถ มั่งสึง . (2547 , กรกฎาคม) . ห้ามพระเทศน์การเมือง : แยกโลกจากธรรม . พระนคร :
 หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ .
- สมบัติ อังรังษณ์วงศ์ . (2529) การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ . กรุงเทพฯ ฯ :
 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ .
- _____ . (2544) . นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ .
 พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ เสมาธรรม .
- สมเด็จพระธีรญาณมุนี . (2538) . วิทยักเทศน์ . วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม . พระนคร :
 สภาพระธรรมกถึก .
- สมชาย สุรชาติศรี . (2544) . พุดจาภาษาวัด . เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ฯ :
 กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ .
- เสถียร โพธิ์นันทะ . (2540) . ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ ภาค 1 - 2 .
 กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- สุชุม นवलสกุล และ โกศล วิจารณ์พันธุ์ . (2539) . ทฤษฎีและจริยธรรมทางการเมืองในพระไตรปิฎก
 พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย รามคำแหง .
- Parry , Geraint . (1969) *Political Elites* . (London : George Allen & Unwin) .
- Deucsh , Karl W . (1968) . *The Analysis of International Relation* . New Jersey :
 Prentice Hall .
- Dhiravegin , Likhit . (1975) . *The Power Elite in Thailand : A General Survey
 with A Focus on The Civil Bureaucracy " in Elite and Development* , ed .
 Arnold Welhhoemer .

- Dahl , Robert R. (1966) . Futher Deflection on the Elitist Theory of Democrecy .
American Political Science Review 60 :
- Dye , Thomas R. (1972). *Understanding Public Policy* (Englewood Cliffs ,
N , J Prentice – Hall .) .
- Bottomore ,T.B. (1964) . *Elite and Society* . London : Walts
- Dunn , William N. . (1994) . *Public Policy Analysis :An Introduction* .
N .Y. Prentice - Hall.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การแทรกแซงของรัฐบาลที่มีต่อการเทศน์การเมืองของพระสงฆ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงบทบาทที่เหมาะสมต่อการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของพระสงฆ์ อันเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลพร้อมกันนี้ก็มี การศึกษาถึงปัญหาอันเกิดจากการใช้อำนาจของชนชั้นนำต่อพระสงฆ์ ซึ่งผลการวิจัยฉบับนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อวงการพระพุทธศาสนาในการปรับปรุงพัฒนาบทบาทและการแสดงความคิดเห็นต่อ การเมืองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. แบบสอบถาม ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน (36 ข้อ)

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ หรือกากบาท X ลงในช่องว่างหน้าข้อความ ที่เป็นจริง

ตอนที่ 3 เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ได้ใจความสมบูรณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ระดับอายุของท่าน..... ปี

2. พรรษาของท่าน..... พรรษา

3. ระดับการศึกษาทางโลกของท่าน

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย

3. อาชีวศึกษา

4.ปริญญาตรี

5. ปริญญาโท หรือ สูงกว่า

6. อื่น ๆ (ระบุ)

13. ท่านคิดว่า การแทรกแซงการเทศน์การเมืองของรัฐถือเป็นการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาล ใช่หรือไม่

1. ใช่

2. ไม่ใช่

14. ท่านคิดว่า ผู้นำทางการเมืองอาชีพใดที่จะเข้ามามีบทบาทในการแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์มากที่สุด

1. ทหาร

2. ตำรวจ

3. นักธุรกิจ

4. นักวิชาการ

5. อื่น ๆ (ถ้ามี)

15. ท่านคิดว่า ปัจจัยอะไร ที่ส่งผลต่อการห้ามพระเทศน์การเมืองของรัฐบาล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. การเป็นนักธุรกิจการเมือง

() 2. การอบรมกล่อมเกลாதงสังคมของผู้นำ

() 3. ผู้นำรัฐบาลไม่มีจริยธรรม

() 4. รัฐบาลใช้อคติของผู้นำในการดำเนินการ

() 5. ความมีอึดตายของผู้นำ

() 6. ลักษณะของผู้นำที่มีความเป็นเผด็จการ

() 7. การรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล

() 8. อ่างความชอบธรรมในการแทรกแซง

() 9. การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

() 10. การเทศน์ของพระสงฆ์กระทบผลประโยชน์ของผู้นำ

16. โปรดเลือก 5 ลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการห้ามพระเทศน์การเมือง โดยให้ใส่ เลข 1 หน้าข้อที่มีความสำคัญมากที่สุดและ ข้อ 2 , 3 , 4, 5 สำหรับข้อ ที่มีความสำคัญรองลงไป ตามลำดับ

- การเป็นนักธุรกิจการเมือง
- การอบรมกล่อมเกลாதองศาของผู้นำ
- ผู้นำรัฐบาลไม่มีจริยธรรม
- รัฐบาลใช้อคติของผู้นำในการดำเนินการ
- ความมีอัตตาของผู้นำ
- ลักษณะของผู้นำที่มีความเป็นเผด็จการ
- การรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล
- อ่างความชอบธรรมในการแทรกแซง
- การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
- การเทศน์ของพระสงฆ์กระทบผลประโยชน์ของผู้นำ

17 . ท่านคิดว่า ภาวะผู้นำแบบใดที่มีผลต่อการแทรกแซงมากที่สุด

- 1. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย
- 2. ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ
- 3. ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม

ตอนที่ 2

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การเมืองกับพระพุทธศาสนาแยก จากกันไม่ได้					
2. พระสงฆ์สามารถเทศน์ชี้ให้เห็นความ ถูกต้องทางการเมืองได้					
3. การห้ามพระเทศน์เป็นการจำกัดสิทธิ เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ					
4. นักการเมืองที่เคยมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ จะเข้ามาแทรกแซงการแสดงความคิดเห็น ของพระสงฆ์มากกว่านักการเมืองที่เคยมี อาชีพอื่น					
5. นักการเมืองที่มีการศึกษาสูงจะเข้ามา แทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของ พระสงฆ์มากกว่านักการเมืองที่มี การศึกษาน้อย					
6. นักการเมืองที่มีอัตราสูงจะเข้ามา แทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของ พระสงฆ์ได้มากกว่านักการเมืองที่มี อัตราน้อย					
7. นักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลา จากครอบครัวดีจะมีการแทรกแซงการ แสดงความคิดเห็นได้มากกว่า นักการเมืองที่มีการอบรมกล่อมเกลา จากครอบครัวน้อย					
8. ผู้นำที่มีอคติสูงจะแทรกแซงการ แสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่นมาก					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9. ความต้องการรักษาเสถียรภาพทำให้ รัฐบาลแทรกแซงการเทศน์การเมือง ของพระสงฆ์					
10. ภาวะผู้นำ					
10.1 ผู้นำที่ดี คือ ผู้นำที่ไม่เปิด โอกาสให้บุคคลได้แสดง ความคิดเห็น					
10.2 ผู้นำที่ดีควรเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ได้อย่างเต็มที่ภายใต้ขอบเขต ของกฎหมายโดยไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น					
10.3 ผู้นำที่ดีควรเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ได้อย่างเต็มที่โดยไม่มี จำกัดขอบเขต					
11. ผู้นำที่มีจริยธรรมสูงจะมีการ แทรกแซงการแสดงความคิดเห็น ของบุคคลอื่นน้อย					
12. ในการแทรกแซงการกระทำของ บุคคลใด ๆ ก็ตาม ผู้นำควร คำนึงถึงประโยชน์ที่จะตกแก่ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน					
13. การแทรกแซงการแสดงความคิด เห็นของรัฐบาลขัดกับสิทธิขั้นพื้นฐาน ของประชาชน					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง เห็นด้วย	ปาน กลาง	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
14. ผู้นำที่ไม่มีความชอบธรรมจะเข้าไปแทรกแซงการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมาก					
15. ผู้นำควรให้ความสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐมากกว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชน					
16. การห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ					
17. การเข้ามาแทรกแซงการเมืองของพระสงฆ์เป็นความพยายามของผู้นำที่จะรักษาความมั่นคงของชาติ					
18. การห้ามพระเทศน์การเมืองเป็นหน้าที่อันชอบธรรมของรัฐที่จะพึงปฏิบัติ					
19. ชนชั้นนำพยายามครอบงำการแสดงความคิดเห็นของพระสงฆ์เพื่อการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.1 ท่านคิดว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองควรจะเป็นไปในลักษณะใด

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นควรจะเป็นไปในลักษณะใด

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อนามสกุล	พระมหาสมคิด หินนอก
วันเดือนปีเกิด	17 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	77/15 ซอยรามบุตรี ถนนจักรพงษ์ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10200
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์สอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	เปรียญธรรม 9 ประโยค
พ.ศ. 2546	พธ.บ. (บริหารรัฐกิจ) จากมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2548	รป.ม. (นโยบายสาธารณะ) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร